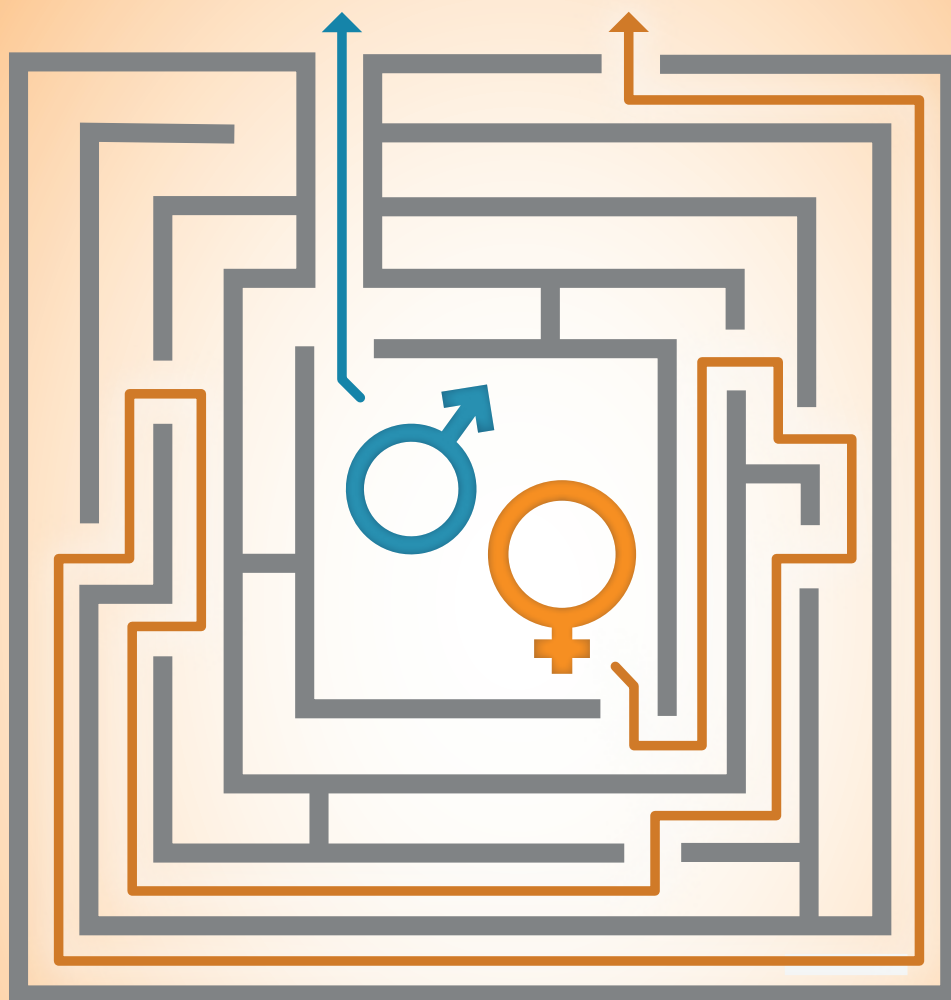
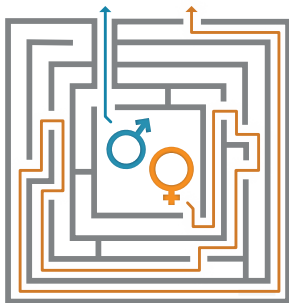

ЖЕНИ, БИЗНЕС И ЗАКОНОДАТЕЛСТВО 2019

ДЕСЕТИЛЕТИЕ НА РЕФОРМИ

ПРЕДГОВОР

Равенството между половете е ключов фактор за икономически растеж. Жените са половината от населението на планетата и ние имаме важна роля за създаване на един по-проспериращ свят. Но няма как да успеем в това, ако законите са направени така, че да не ни дават равен старт.

За да изгради по-добро разбиране за това как заетостта и предприемачеството на жените са повлияни от дискриминацията, заложена в законите, докладът „Жени, бизнес и законодателство 2019: десетилетие на реформи“ изследва данни от 10 години назад чрез създаване на индекс, свързан с икономическите решения на жените по време на целия им трудов път. Индексът изследва как икономическите решения на жените биват повлияни от законодателството на различни етапи от живота им – от първото работно място на 25-годишното момиче, през опита на младата майка да балансира между работата и грижата за децата си, до жената, на която ѝ остават няколко години до пенсиониране.

Данните показват, че през последното десетилетие е постигнато много за създаване на законово равенство между половете. В 131 икономики са предприети 274 реформи на закони и регулации, които са довели до увеличаване на равенството между половете. Това включва 35 икономики, които са приели законодателство против сексуалното насилие на работното място, като по този начин се предоставя защита на близо 2 млрд. жени повече в сравнение с последните 10 години. Средният индекс за света е 74,71, което означава, че среднестатистическата икономика предоставя на жените само три четвърти от икономическите права на мъжете в няколко изследвани области.

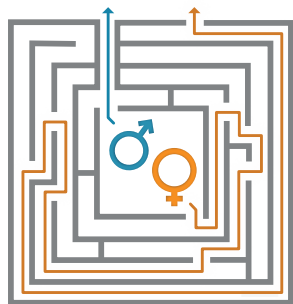
Много закони и подзаконовни актове продължават да възпират жените от навлизането им на пазара на труда или от започване на бизнес, а дискриминацията оказва продължаващо въздействие върху икономическата интеграция и участие на пазара на труда. Например – в икономиките, които не провеждат реформи за равенство на половете, се наблюдава по-малък процент работещи жени като цяло, както и по-малък процент работещи жени спрямо мъжете.

Знаем, че постигането на равенство между половете, изисква много повече от промени в законите. Законите трябва да се прилагат смислено, а това изисква продължителна политическа воля, лидерство на жени и мъже в различните общества, както и промени в културните норми и поведение. Чрез измерване на постигнатото през годините и чрез предоставяне на идеи на създаващите политики докладът „Жени, бизнес и законодателство 2019: десетилетие на реформи“ има важно значение за постигане на равенство на възможностите.

На последно място, данните показват, че законите може да бъдат важен инструмент за овластяване на жените и за разгръщане на пълния им потенциал. Чрез предоставяне на икономически аргументи ние насърчаваме правителствата да гарантират пълното и равно участие на жените. Все пак, светът ще бъде по-добро място за живеене, ако се опре на таланта на всички жители.

Кристаллина Георгиева

Изпълняващ длъжността Президент на Групата на Световната банка
Главен изпълнителен директор на Световната банка

ЖЕНИ, БИЗНЕС И ЗАКОНОДАТЕЛСТВО 2019: ДЕСЕТИЛЕНИЕ НА РЕФОРМИ

На 25-годишна възраст много жени са едва в началото на своята кариера. Решенията, които вземат, влияят върху тяхната икономическа сигурност, кариерно развитие, както и върху баланса между професионалния и личния живот. Този период на предизвикателства е още по-труден в икономики, в които законодателната среда не подпомага на решението на една жена да работи.

Една жена например не би могла ефективно да търси работа или да отиде на интервю, ако не може да напусне дома си без разрешение. Дори и да е в състояние да отиде на интервю, дали работодателят ще е склонен да я наеме? В случай че бъде наета, ще се наложи ли да напусне, ако се омъжи или има деца? Ако продължи да работи, ще трябва ли да се прехвърли на по-ниско платена позиция, тъй като се налага да балансира работата с грижата за семейството?

Ами ако законът не позволява на една жена да управлява своето имущество, засягайки пряко способността ѝ да започне собствен бизнес? В края на своята кариера може да се окаже принудена да се пенсионира по-рано от един мъж, което удължава годините в пенсия, но също така означава и по-ниска пенсия, тъй като е работила по-малко години с по-ниско възнаграждение.

„Жени, бизнес и законодателство 2019: Десетилетие на реформи“ разглежда тези въпроси на база разработени динамични редове, които измерват половата дискриминация през последните десет години¹ в общо 187 икономики.

Изхождайки от разбирането, че достъпът на жените до пазара на труда и до предприемаческа дейност е свързан с множество фактори, настоящото проучване се фокусира върху начина, по който жените са принудени да маневрират в условия на дискриминиращи закони и разпоредби във всеки един етап от своята кариера – факт, който ограничава техните равни възможности.

За да проучи въпроса как законната полова дискриминация влияе върху избора на една жена по отношение на трудовата заетост и предприемачеството, настоящото проучване изследва събраните през последните десет години данни за целите на „Жени, бизнес и законодателство“. Това става в контекста на съответно разработен индекс, структуриран около икономическите решения, които жените вземат в различни етапи от техния трудов живот.

Тази гледна точка води до интересни резултати. Шест икономики – Белгия, Дания, Франция, Латвия, Люксембург и Швеция – са с резултат от 100 точки

в индекса „Жени, бизнес и законодателство“, т.е. законодателната им уредба предоставя равни права между жени и мъже в разглежданите сфери. Преди десетилетие нито една от тези икономики не постигаше резултат от 100 точки. Това означава, че съответните реформи са въведени през последните десет години.

Франция отбелязва най-голямо подобрене сред високо поставените в скалата – от 91,88 точки преди десет години на 100 в настоящия индекс. Напредъкът се дължи на прилагането на закон за защита от домашното насилие, предвиждане на наказателни санкции за сексуален тормоз на работното място и въвеждане на платен родителски отпуск.

Средният глобален резултат в индекса е 74,71 точки, което означава, че една среднестатистическа икономика предоставя на жените едва три четвърти от законните права на мъжете в разглежданите сфери. Средният резултат за Близкия Изток и Северна Африка обаче е 47,37 точки. Следователно, жените в една среднестатистическа икономика от този регион се ползват с по-малко от половината законни права на мъжете.

Друго тълкуване на тази информация е, че в глобален план една среднестатистическа икономика не предоставя равни възможности на жените в близо 9 от общо 35 точки от данните, които се разглеждат в индекса. Докато в Близкия Изток и Северна Африка една среднестатистическа икономика не предоставя равни възможности на жените в близо 17 от проучените общо 35 точки от данните.

Въпреки това не може да не се отбележи, че през последното десетилетие е постигнат значителен напредък. Преди десет години средният резултат в глобален план е 70,06 точки. Оттогава насам са извършени 274 реформи в закони и разпоредби, които подобряват условията на равенство между половете в измерваните от индекса сфери в общо 131 икономики. Тези реформи водят до увеличение на средния глобален резултат с 4,65 пункта. Друго тълкуване на наблюдаваното подобрене, е че средно две от общо 35 точки от данните, които се измерват в индекса, стават обект на реформа. Във въпросните реформи са включени 35-те икономики, въвели закони за защита на жените от сексуален тормоз на работното място. Това означава, че в сравнени с преди десет години, близо два милиарда повече жени са защитени в днешно време.

В Субсахарска Африка са въведени най-голям брой реформи, които насърчават равенството между половете. Шест от икономиките на челни позиции по брой предприети реформи са от този регион. Това са Демократична република Конго, Гвинея, Малави, Мавриций, Сао Томе и Принсипи и Замбия. Останалите три от най-реформирани икономики са в Източна Азия и Тихоокеанския регион, Латинска Америка и Карибите и Южна Азия. Това съответно са Самоа, Боливия и Малдивите.

Същественият брой икономики от Субсахарска Африка, които са на челни позиции по предприети реформи, се дължи отчасти на големия брой икономики в региона като цяло, но също така демонстрира значителния потенциал за подобрения в тези икономики спрямо базовото им състояние. Всъщност Субсахарска Африка бележи третото по ред най-високо увеличение на средния регионален резултат в индекса, като за десет години преминава от 64,04 на 69,63 точки – увеличение с 5,59 пункта.

Най-голямото подобрене на средния регионален резултат е отчетено в Южна Азия – от 50 на 58,36 точки, което представлява увеличение с 8,36 пункта. Второто място е за Източна Азия и Тихоокеанския регион, където резултатът се увеличава с 5,93 пункта, а именно от 64,80 на 70,73 точки.

Повечето икономики на челни позиции по брой предприети реформи въвеждат закони срещу сексуален тормоз или постановяват недопускането на дискриминация при достъпа до капитал. Една трета от тях отменят ограниченията за жени по отношение на нощен труд или определени видове работа.

Икономиките в процес на реформи обикновено се представят по-добре по отношение на други изменения на равенството между половете в сравнение с икономиките, в които не са предприети реформи. В икономиките, които съгласно индекса „Жени, бизнес и законодателство“ въвеждат реформи, също се наблюдава по-голямо увеличение на относителния дял работещи жени като цяло, както и по-висок процент работещи жени спрямо мъже.

Нов прочит на данните

„Жени, бизнес и законодателство 2019: Десетилетие на реформи“ прилага осем показателя, които са структурирани около взаимодействието на жените със закона в началото, по време и в края на тяхната кариера. Този нов прочит на данните спомага за съпоставяне на съответни области на закона с икономическите решения на жените в различни етапи от техния трудов живот.

Осемте показателя са: *свобода на движение, започване на работа, заплащане, встъпване в брак, деца, предприемачество, управление на имущество* и *получаване на пенсия* (фигура 1).

Показателят *деца*, например, обхваща закони, свързани с отпуска по майчинство и бащинство и родителски отпуск, които е много вероятно да повлияят на икономическите решения на една жена, която мисли за създаване на семейство. Държавници, които искат да задържат жени на пазара на труда след като станат майки, могат да разгледат резултатите на своята икономика по този показател като отправна точка за бъдещи реформи.

При проучването на данните за доклада „Жени, бизнес и законодателство 2019: Десетилетие на реформи“ са оценени 35 въпроса, разпределени по осемте показателя на индекса (таблица 1). Макар много от актуалните въпроси да съответстват на разглежданите в предишни цикли на проучването „Жени, бизнес и законодателство“, някои от тях са обединени или преформулирани. Добавени са три нови въпроса и всички данни са преизчислени за целите на десетгодишния модел.² Повече информация за структурата на модела, използваната методология и точкуването на всеки въпрос може да намерите в Обяснителните бележки по данните, публикувани на интернет страницата на „Жени, бизнес и законодателство“ – <http://wbl.worldbank.org>.

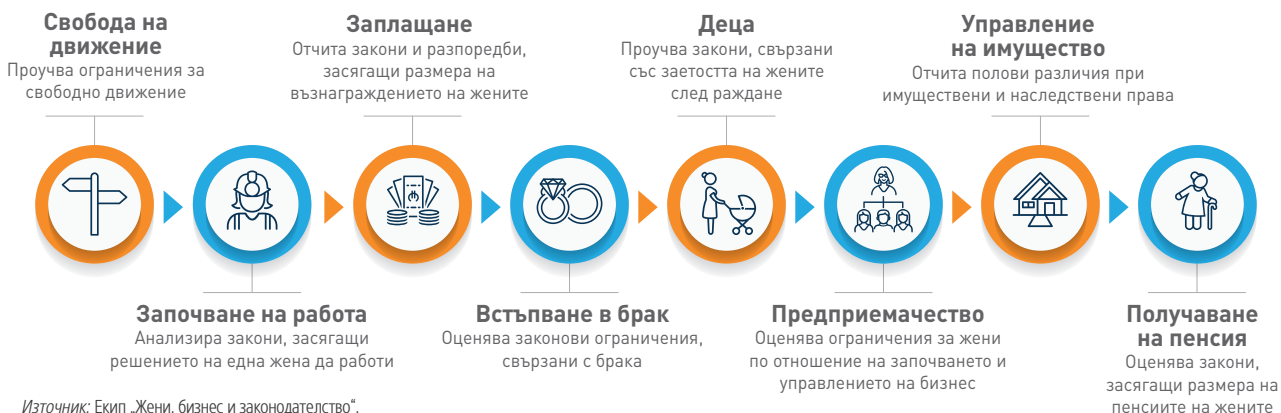
Методологичният подход за разработване на обективни показатели, които отчитат пречките за предприемачеството и заетостта, се основава на придобития вече опит по проекта *Doing Business* („Правене на бизнес“), като пречупва ограниченията в бизнес средата през призмата на половата принадлежност.

Разглеждането на данните за една икономика онагледява как работи точкуването в индекса. Боливия е с резултат от 100 точки по четири показателя, а именно *свобода на движение, встъпване в брак, предприемачество* и *управление на имущество*, тъй като не са открити правни ограничения в разглежданите сфери.

По отношение на показателя *започване на работа*, Боливия получава 75 точки, защото законодателството не предвижда недопускане на полово дискриминация при наемането на работна ръка, което означава липсата на една от точките от данни. По показателя *заплащане* икономиката получава 50 точки, тъй като жените не могат да работят същите нощни смени като мъжете, както и да изпълняват определени видове работа, считана за опасна, тежка или морално недопустима. Резултатът на Боливия по показател *деца* е 60, защото платеният отпуск по майчинство е под 14 седмици и няма предвиден платен родителски отпуск. И на последно място, по отношение на *получаване на пенсия*, точките на Боливия са 75, тъй като възрастта, на която мъже и жени могат да се пенсионират с пълна пенсия, не е еднаква.

ФИГУРА 1

ПОКАЗАТЕЛИТЕ ОТЧИТАТ КАК ЗАКОНИТЕ ВЛИЯТ НА ЖЕНИТЕ ПО ВРЕМЕ НА ТЕХНИЯ ТРУДОВ ЖИВОТ

ТАБЛИЦА 1

ПОКАЗАТЕЛИ И ВЪПРОСИ

Свобода на движение	
1.	Може ли една жена да избере къде да живее, също като мъж?
2.	Може ли една жена да пътува извън дома си, също като мъж?
3.	Може ли една жена да подаде заявление за издаване на паспорт, също като мъж?
4.	Може ли една жена да пътува извън страната, също като мъж?
Започване на работа	
1.	Може ли една жена законно да започне работа или да упражнява занаят или професия, също като мъж?
2.	Законът постановява ли недопускане на полова дискриминация при наемането на работна ръка?
3.	Съществува ли законодателство срещу сексуалния тормоз на работното място?
4.	Съществуват ли наказателни санкции или гражданско-правни средства за защита от сексуален тормоз на работното място?
Заплащане	
1.	Законът постановява ли равно заплащане за труд с еднаква стойност?
2.	Могат ли жени да работят същите нощни смени като мъже?
3.	Могат ли жени да изпълняват определени видове работа, считана за опасна, тежка или морално недопустима, също като мъже?
4.	Могат ли жени да работят в същите отрасли като мъже?
Встъпване в брак	
1.	Липсва ли законово изискване една омъжена жена да се подчинява на своя съпруг?
2.	Може ли една жена законно да изпълнява функцията на „глава на домакинството“ или „глава на семейството“, също като мъж?
3.	Съществува ли законодателство срещу домашното насилие?
4.	Може ли една жена да получи съдебно решение за развод, също като мъж?
5.	Жените ползват ли се със същите права да се омъжат повторно, като мъжете?
Деца	
1.	Жените могат ли да ползват платен отпуск по майчинство от поне 14 седмици?
2.	Държавата компенсира ли на 100% отпуск по майчинство или родителски отпуск (където липсва отпуск по майчинство)?
3.	Има ли платен отпуск по бащинство?
4.	Има ли платен родителски отпуск?
5.	Забранено ли е освобождаването на бременни служители?
Предприемачество	
1.	Законът забранява ли дискриминация по пол от страна на кредитори при достъпа до капитал?
2.	Може ли една жена законно да сключи договор, също като мъж?
3.	Може ли една жена законно да регистрира дружество, също като мъж?
4.	Може ли една жена законно да открие банкова сметка, също като мъж?
Управление на имущество	
1.	Правата на собственост върху недвижимо имущество еднакви ли са за мъже и жени?
2.	Синове и дъщери ползват ли се с равни права да наследят имуществото на родителите?
3.	Преживяла съпруга и преживял съпруг ползват ли се с равни права да наследят имущество?
4.	Законът предвижда ли равна фактическа власт върху имуществото на двамата съпрузи по време на брака?
5.	Законът предвижда ли остойностяване на непаричен принос?
Получаване на пенсия	
1.	Възрастта, на която мъже и жени могат да се пенсионират с право на пълна пенсия, еднаква ли е?
2.	Възрастта, на която мъже и жени могат да се пенсионират с право на частична пенсия, еднаква ли е?
3.	Еднаква ли е задължителната пенсионна възраст за мъже и жени?
4.	Законът предвижда ли изрично пенсионно кредитиране за периодите на отглеждане на дете?

Източник: Екип на „Жени, бизнес и законодателство“

Общият резултат за Боливия се изчислява като средноаритметична стойност на всички осем показателя при скала от 0-100, като 100 е най-високият възможен точков резултат. Следователно резултатът на Боливия е 82,50 точки. Резултатите на всяка от общо 187-те икономики в индекса могат да бъдат разгледани в Таблицата с икономически данни.

Какво се измерва и защо?

Индексът „Жени, бизнес и законодателство“ се основава на статистически значими взаимовръзки с резултати, свързани с икономическото овластяване на жените, и по-специално с участието на жените на пазара на труда, както и други свързани теми.³

В допълнение към обвързването на показателите с определени резултати, „Жени, бизнес и законодателство“ прилага задълбочен преглед на икономическата литература в подкрепа на всеки показател (фигура 2). Този преглед онагледява как законодателството влияе върху равните възможности на жените в различните етапи от техния трудов живот и как засяга икономическите им резултати.

Не на последно място, всеки показател на „Жени, бизнес и законодателство“ е подкрепен от международната правна рамка за правата на жените съгласно Конвенцията за премахване на всички форми на дискриминация по отношение на жените (CEDAW).

ФИГУРА 2

ПОКАЗАТЕЛИ „ЖЕНИ, БИЗНЕС И ЗАКОНОДАТЕЛСТВО“ И СЪОТНОСИМИ ИКОНОМИЧЕСКИ РЕЗУЛТАТИ

Свобода на движение

Ограничения върху мобилността и свободата на омъжени жени да пътуват са ясен прогнозен показател за тяхното участие на пазара на труда и притежание на имущество (Htun, Jensenius and Nelson-Nuñez 2019).

Започване на работа

Сексуалният тормоз може да окаже отрицателно въздействие върху кариерното развитие на жените в Съединените щати (McLaughlin, Uggen and Blackstone 2017). Обратно, анти-дискриминационното законодателство е в положителна взаимовръзка със заетостта и доходите на жените в Обединеното кралство (Zabalza and Tzannatos 1985).

Заплащане

Установено е, че ограничения по отношение на определени работни места в Руската федерация (Ogloblin 1999; Ogloblin 2005) и нощните смени в Тайван, Китай (Zveglic and Rodgers 2003) са в отрицателна взаимовръзка с трудовата заетост при жените.

Встъпване в брак

Проучване в 143 икономики установява, че законната дискриминация по отношение на жените, включително ограниченията върху способността им да бъдат глава на домакинството, е в отрицателна взаимовръзка с участието им на пазара на труда (Gonzales et al. 2015). Премахването на подобни ограничения в Съединените щати е фактор, допринесъл за увеличаване на предлагането на труд, без това да води до спад в надниците на жените (Goldin and Olivetti 2013).

Деца

Жените са по-склонни да се върнат на работа, ако законът предвижда отпуск по майчинство (Berger and Waldfogel 2004). Макар наблюденията на въздействието от отпуска по бащинство и родителски отпуск да са смесени, платеният родителски отпуск стимулира жените да се завърнат на работа в Обединеното кралство, Съединените щати и Япония (Waldfogel, Higuchi and Abe 1999).

Предприемачество

Законът за равни възможности за получаване на кредит може да е оказал благоприятно въздействие върху способността на жените да получават ипотечен кредит в Съединените щати (Ladd 1982). Достъпът до банкови сметки е в силна взаимовръзка с предлагането на труд по отношение на жените в развиващите се икономики (Field et al. 2016).

Управление на имущество

Подобрения по отношение на правата на собственост и наследство на жените в селските райони на Танзания са в положителна взаимовръзка с техните доходи и заетост (Peterman 2011). По подобен начин, правната реформа, осигурила равни наследствени права на жените в Индия, увеличава предлагането на труд от тяхна страна (Heath and Tan 2018).

Получаване на пенсия

Ранното пенсиониране на жените в Китай намалява тяхното благосъстояние спрямо това на мъжете, тъй като жени на 60 и повече години получават около една втора от размера на социалните пенсии за мъже (Lee, Zhao and Zou 2017; Zhao and Zhao 2018).

Забележка: Пълен преглед на литературата се предоставя в Roy, 2019.

Въпросите, свързани със сексуалния тормоз по показателя *започване на работа*, тези за развод и домашно насилие по показателя *встъпване в брак* и пенсионните кредити за отглеждане на дете по показателя *получаване на пенсия*, са подкрепени от международното договорно право, което се допълва от Декларацията на ООН за премахване на насилието срещу жените (DEVAW) и от Общите препоръки на Комитета за премахване на дискриминацията срещу жените. Въпросите по показател *деца* относно отпуска по майчинство използват за сравнение Конвенция № 183 на Международната организация на труда относно закрилата на майчинството от 2000 г. Таблица, която съотнася всички осем показатели и прилежащи въпроси към съответните човешки права, е представена в Обяснителните бележки по данните, публикувани на интернет страницата на „Жени, бизнес и законодателство“ – <http://wbl.worldbank.org>.

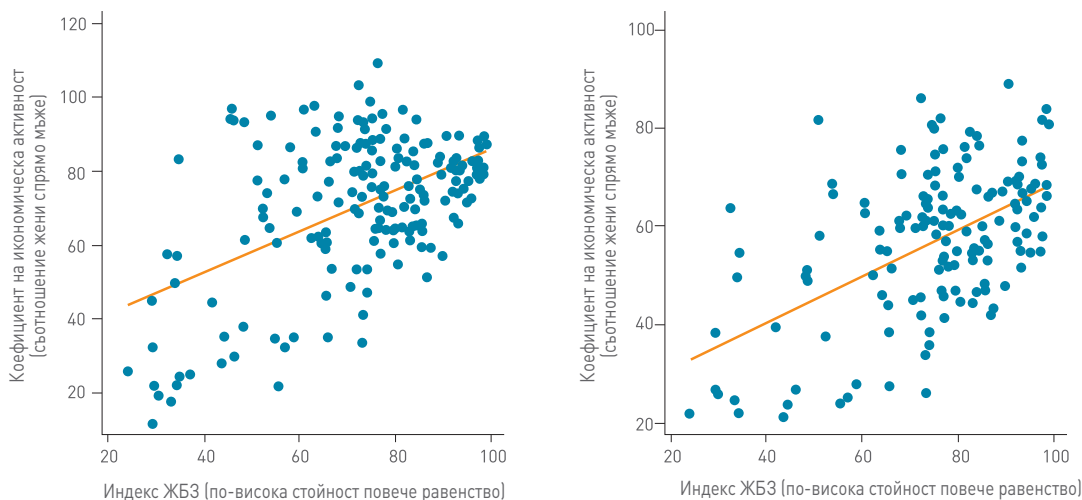
Защо законната неравнопоставеност между половете е от значение за икономическото участие на жените?

Равенство на възможностите позволява на жените да направят най-добрия избор за себе си, за техните семейства и общности. Равни възможности за заетост или започване на собствен бизнес обаче не могат да съществуват, когато правната неравнопоставеност между половете е често срещано явление. Законите ограничения възпират способността на жените да вземат икономически решения и могат да имат трайни последици. Една жена може, например, да реши да не стъпва на пазара на труда в икономика, където законът затруднява заетостта на жените или те получават по-ниско възнаграждение от мъже на подобна позиция (фигура 3).

Въвеждането на реформи в посока законово равенство между половете насърчава навлизането на повече жени на пазара на труда. Данните сочат, че в икономики с предприети реформи, участието

ФИГУРА 3

КЪДЕТО ИМА ПО-ГОЛЯМО РАВЕНСТВО НА ВЪЗМОЖНОСТИТЕ, БРОЯТ РАБОТЕЩИ ЖЕНИ Е ПО-ГОЛЯМ, А ТАМ КЪДЕТО СА ЧАСТ ОТ ПАЗАРА НА ТРУДА, ЗАПЛАЩАНЕТО ИМ Е ПО-ДОБРО

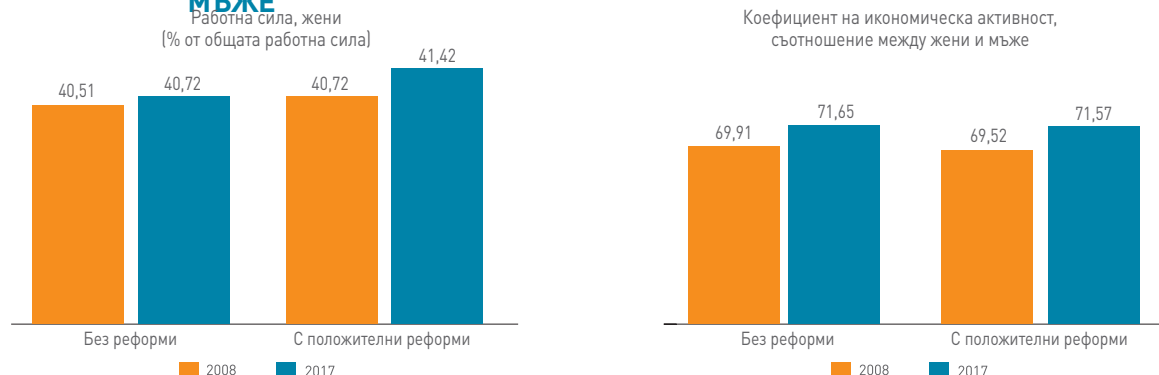

Източници: Бази данни „Жени, бизнес и законодателство“ и „Индикатори за световно развитие“; Световен икономически форум.

Забележка: Положителните взаимовръзки между десетгодишния среден индекс „Жени, бизнес и законодателство“ (ЖБЗ) и съотношението между процентното участие на жени и мъже в работната сила от една страна, и десетгодишния среден индекс ЖБЗ и съотношението между очаквани доходи на мъже и жени от друга страна, са статистически значими на ниво 1% след контролиране спрямо логаритъма за БНД на глава от населението. Тези взаимовръзки остават статистически значими на ниво 1% дори след контролиране спрямо съотношението на мъже и жени в brutния брой ученици в средно образование, съотношението на мъже и жени в структурата на населението, общото градско население (%) и общия коефициент на плодовитост (брой раждания на жена). Контролните променливи са взети от базата данни „Индикатори за световно развитие“. Регресионните анализи се основават съответно на 159 и 136 икономики, за които има налични данни. Горните статистически взаимовръзки не следва да се тълкуват като причинно-следствени.

ФИГУРА 4

В ИКОНОМИКИ С ПРЕДПРИЕТИ РЕФОРМИ ПОВЕЧЕ ЖЕНИ СЕ ПРИСЪЕДИНЯВАТ КЪМ РАБОТНАТА СИЛА КАТО ЦЯЛО, НО И СПРЯМО БРОЯ МЪЖЕ

Източници: Бази данни „Жени, бизнес и законодателство“ и „Индикатори за световно развитие“.

на жените в работната сила като относителен дял от общия брой икономически активни граждани се увеличава с 0,70 процентни пункта, докато в икономики без реформа – с едва 0,21 процентни пункта. Това е разлика от 0,49 процентни пункта. Този резултат означава, че като цяло повече жени се присъединяват към работната сила в икономики, предприели реформа в посока равенство между половете.

Коефициентът на икономическа активност на жените в икономики с предприети реформи също се увеличава с 2,05 процентни пункта спрямо този на мъжете, докато в икономики без реформа увеличението е 1,74 процентни пункта. Това е разлика от 0,31 процентни пункта. Това означава, че повече жени отколкото мъже се присъединяват към работната сила в икономики, предприели стъпки в посока равенство между половете (фигура 4).

Къде разпоредбите са по-благоприятни или по-неблагоприятни за една жена?

Средният глобален резултат на индекса е 74,71 точки. Това означава, че средно в една четвърт от проучените сфери е налице неравнопоставеност между половете. В шест от разгледаните икономики, а именно Белгия, Дания, Франция, Латвия, Люксембург и Швеция, постигнатият резултат е 100 точки. Следователно, в тези икономики жените са законно равнопоставени на мъжете по отношение на всеки от осемте показателя (таблица 2).

От 39-те икономики с резултат равен на или по-висок от 90 точки, общо 26 са високодоходни икономики от ОИСР, осем са от Европа и Централна Азия, две – от Латинска Америка и Карибите (Парагвай и Перу), а останалите три са съответно от Източна Азия и Тихоокеански регион (Тайван, Китай), Близкия Изток и Северна Африка (Малта) и Субсахарска Африка (Мавриций).

Високодоходните икономики от ОИСР постигат най-висок среден глобален резултат от 93,54 точки, следвани от Европа и Централна Азия (84,70), Латинска Америка и Карибите (79,09) и Източна Азия и Тихоокеанския регион (70,73). Икономиките в Субсахарска Африка бележат среден регионален резултат от 69,63, а тези в Южна Азия – средно 58,36.

Икономиките в Близкия Изток и Северна Африка са с най-нисък среден глобален резултат, а именно 47,37. Това означава, че в една средностатистическа икономика в Близкия Изток и Северна Африка липсва равнопоставеност в поне половината от отчитаните области (фигура 5).

Когато класификацията е на база ниво на доходите, високодоходните икономики са с най-висок среден резултат от 82,86 точки. Икономиките в горния сегмент на средните доходи са със среден резултат от 75,93 точки. Икономиките в долния сегмент на средните доходи и такива с ниски доходи са с много близки средни резултати, а именно 68,74 и 67,56 точки.

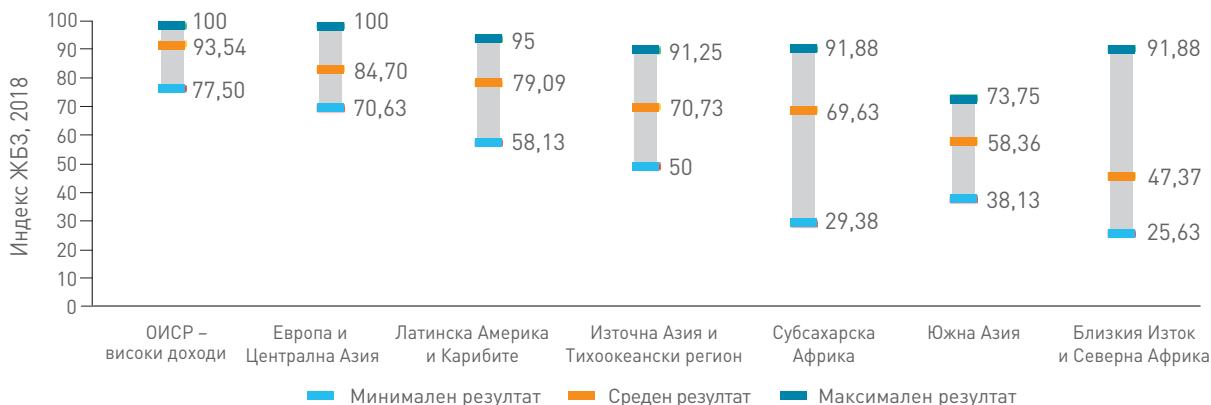
ТАБЛИЦА 2

РЕЗУЛТАТИ В ИНДЕКСА „ЖЕНИ, БИЗНЕС И ЗАКОНОДАТЕЛСТВО“

Икономика	Резултат ЖБЗ 2019	Икономика	Резултат ЖБЗ 2019	Икономика	Резултат ЖБЗ 2019
Белгия	100	Малави	83,75	Узбекистан	70,63
Дания	100	Съединените щати	83,75	Конго, дем. реп.	70
Франция	100	Армения	83,13	Антигуа и Барбуда	69,38
Латвия	100	Монголия	83,13	Бутан	69,38
Люксембург	100	Боливия	82,50	Нигерия	68,75
Швеция	100	Сингапур	82,50	Гвинея	68,13
Австрия	97,50	Швейцария	82,50	Ямайка	68,13
Канада	97,50	Бразилия	81,88	Сейнт Китс и Невис	68,13
Естония	97,50	Черна гора	81,88	Сейнт Винсент и Гренадини	68,13
Финландия	97,50	Таджикистан	81,88	Чад	66,25
Гърция	97,50	Виетнам	81,88	Екваториална Гвинея	66,25
Ирландия	97,50	Филипините	81,25	Вануату	66,25
Португалия	97,50	Пуерто Рико	81,25	Шри Ланка	65,63
Испания	97,50	Израел	80,63	Суринам	65,63
Обединеното кралство	97,50	Руанда	80,63	Индонезия	64,38
Австралия	96,88	Коста Рика	80	Есватини	63,75
Исландия	96,88	Източен Тимор	80	Сенегал	63,75
Сърбия	96,88	Белиз	79,38	Сиера Леоне	63,13
Перу	95	Грузия	79,38	Доминика	62,50
Хърватска	94,38	Япония	79,38	Папуа Нова Гвинея	62,50
Чешката република	94,38	Панама	79,38	Микронезия, фед. щати	61,25
Италия	94,38	Турция	79,38	Боцвана	60,63
Нидерландия	94,38	Азербайджан	78,75	Джибути	59,38
Норвегия	94,38	Беларус	78,75	Коморски съюз	58,75
Парагвай	94,38	Украйна	78,75	Ливан	58,75
Словакия	94,38	Замбия	78,75	Маршалови острови	58,75
България	93,75	Кот д'Ивоар	78,13	Палау	58,75
Унгария	93,75	Чили	77,50	Тонга	58,75
Литва	93,75	Сан Марино	77,50	Тунис	58,75
Полша	93,75	Тринидад и Тобаго	77,50	Габон	58,13
Германия	91,88	Ангола	76,88	Хаити	58,13
Косово	91,88	Буркина Фасо	76,88	Алжир	57,50
Малта	91,88	Киргизка република	76,88	Камерун	56,88
Мавриций	91,88	Мозамбик	76,88	Соломоновите острови	56,88
Албания	91,25	Сао Томе и Принсипи	76,88	Либия	56,25
Нова Зеландия	91,25	Аржентина	76,25	Мианмар	56,25
Тайван, Китай	91,25	Китай	76,25	Мали	54,38
Румъния	90,63	Сейшелските острови	76,25	Бруней Даруссалам	53,13
Словения	90,63	Казахстан	75,63	Непал	53,13
Еквадор	89,38	Камбоджа	75	Нигер	53,13
Сейнт Лусия	89,38	Гана	75	Египет, арабска република	50,63
Кипър	88,75	Ходурас	75	Малайзия	50,0
Доминиканска република	88,75	Либерия	75	Бангладеш	49,38
Ел Салвадор	88,75	Тайланд	75	Западния бряг и ивицата Газа	46,88
Уругвай	88,75	Бенин	74,38	Конго, реп.	46,25
Босна и Херцеговина	88,13	Фиджи	74,38	Пакистан	46,25
Лаоска народнодем. реп.	88,13	Гамбия	74,38	Южен Судан	45,63
Северна Македония	88,13	Барбадос	73,75	Оман	44,38
Южна Африка	88,13	Малдивите	73,75	Ирак	41,88
Гвиана	86,88	Самоа	73,75	Мавритания	41,88
Зимбабве	86,88	Бурунди	73,13	Афганистан	38,13
Кабо Верде	86,25	Мароко	73,13	Бахрейн	37,50
Хонконг – САР, Китай	86,25	Руската федерация	73,13	Гвинея-Бисау	36,25
Мексико	86,25	Уганда	73,13	Йордания	35
Намибия	86,25	Кирибати	72,50	Кувейт	35
Никарагуа	86,25	Лесото	72,50	Сирийската арабска република	34,38
Колумбия	85	Еритрея	71,88	Катар	32,50
Корея, реп.	85	Етиопия	71,88	Иран, Ислямска република	31,25
Молдова	84,38	Гренада	71,88	Судан	29,38
Танзания	84,38	Мадагаскар	71,88	Обединени арабски емирства	29,38
Того	84,33	Централноафриканската република	71,25	Саудитска Арабия	25,63
Бахамските острови	83,75	Индия	71,25		
Кения	83,75	Гватемала	70,63		

Източник: База данни „Жени, бизнес и законодателство“.

ФИГУРА 5 ИКОНОМИКИТЕ ОТ ОИСР С ВИСОКИ ДОХОДИ БЕЛЕЖАТ НАЙ-ВИСОК СРЕДЕН РЕЗУЛТАТ

Източник: База данни „Жени, бизнес и законодателство“.

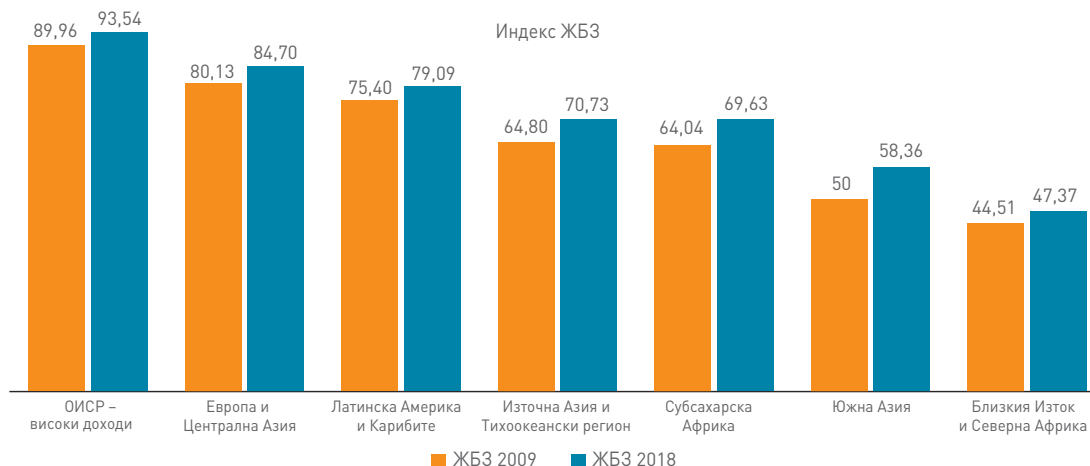
Как се развива законодателството през последното десетилетие?

Между 2008 г. и 2017 г., „Жени, бизнес и законодателство“ отчита въвеждането на 274 реформи за постигане на равенство между половете по осемте показателя в общо 131 икономики. Тези реформи водят до увеличение на средния глобален резултат с 4,65 пункта, а именно от отчетените преди десетилетие 70,06 точки на 74,71 за 2017 г.

Най-голямото подобрене на средния регионален резултат е отчетено в Южна Азия с увеличение от 8,36 пункта, последвана от Източна Азия и Тихоокеанския регион с увеличение от 5,93 пункта и Субсахарска Африка – с 5,59 пункта.

Икономиките от Близкия Изток и Северна Африка бележат най-слабо увеличение на средния резултат, който се покачва с едва 2,86 пункта за последните десет години. Това от своя страна задълбочава различията между Близкия Изток и Северна Африка и останалата част от света по отношение на закононото регламентиране на равенството между половете (фигура 6).

ФИГУРА 6 СРЕДНОТО НИВО НА ПРАВНО ТРЕТИРАНЕ НА ЖЕНИТЕ СЕ Е ПОДОБИРИЛО ВЪВ ВСЕКИ РЕГИОН

Източник: База данни „Жени, бизнес и законодателство“.

Икономиката с най-осезаемо подобрение е Демократична република Конго. Нейният резултат, от 42,50 точки от преди десет години, се подобрява с 27,50 пункта, като достига 70 точки през 2017 г. и по този начин се доближава до средната глобална стойност (фигура 7).

Подобрието се дължи отчасти на реформи, които позволяват на жените да регистрират търговски дружества, да откриват банкови сметки, да сключват договори, да работят и сами да избират къде да живеят, също като мъжете. Освен това е премахнато законовото изискване съпругите да се подчиняват на съпрузите си, както и ограниченията за работа на жени в определени отрасли, вкл. добивната и строителната промишленост и производството. В допълнение е въведен принципът на недопускане на полова дискриминация по отношение на заетост и достъп до капитал.

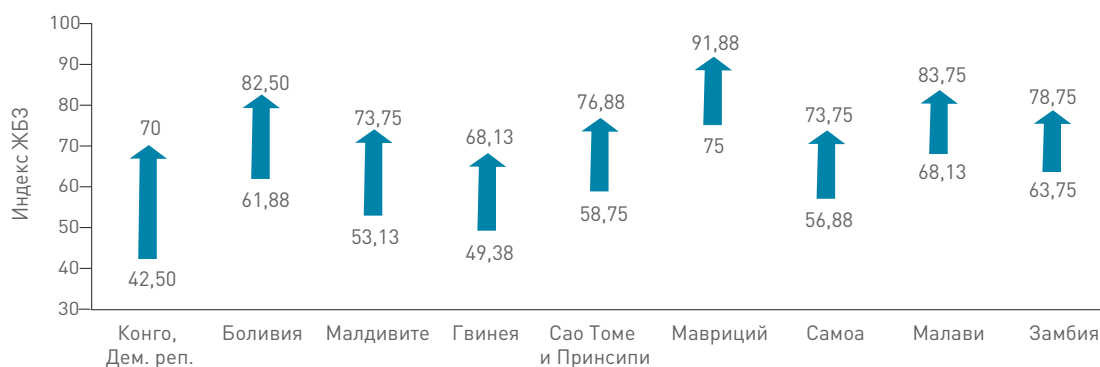
Боливия, Гвинея, Малави, Малдивите, Мавриций, Самоа, Сао Томе и Принсипи и Замбия също заемат челни позиции по брой въведени реформи.

Някои от тези икономики могат да се похвалят и с подобрения при свързани резултати. Например, през 2008 г. Мавриций предприема реформи по следните показатели – *започване на работа, деца и предприемачество*, като въвежда гражданско-правни средства за защита от сексуален тормоз на работното място и платен отпуск по бащинство. Също така забранява освобождаването на бременни служители и половата дискриминация при достъпа до капитал. През 2013 г. Мавриций въвежда реформи по отношение на показател *заплащане*, като постановява равно заплащане за труд с еднаква стойност. Освен това, през 2015 г. Мавриций отново извършва реформа, този път по показател *деца*, като удължава платения отпуск по майчинство от 12 на 14 седмици.

Като пряко следствие от тези законодателни промени, общият резултат на Мавриций се повишава с 16,88 пункта. За същия период коефициентът на икономическа активност на жените се увеличава спрямо този на мъжете с 6,82 процентни пункта (фигура 8).

Подобно на горния пример, Сао Томе и Принсипи увеличава своя резултат с 18,13 пункта през разглеждания десетгодишен период. Икономиката предприема реформи по отношение на *встъпване в брак* през 2009 г., като въвежда закон срещу домашното насилие. Въведените през 2012 г. реформи засягат показателя *започване на работа*, тъй като се прилага закон срещу сексуалния тормоз на работното място, придружен от наказателни санкции. През 2014 г. Сао Томе и Принсипи бележи напредък по показателя *получаване на пенсия*, като уеднаквява както възрастта, на която мъже и жени имат право на пълна пенсия, така и задължителната пенсионна възраст. За същия период коефициентът на икономическа активност на жените се увеличава спрямо този на мъжете с 1,75 процентни пункта (фигура 9).

ФИГУРА 7 ПОВЕЧЕТО ИКОНОМИКИ СЪС ЗНАЧИТЕЛНИ ПОДОБРЕНИЯ СА В СУБСАХАРСКА АФРИКА

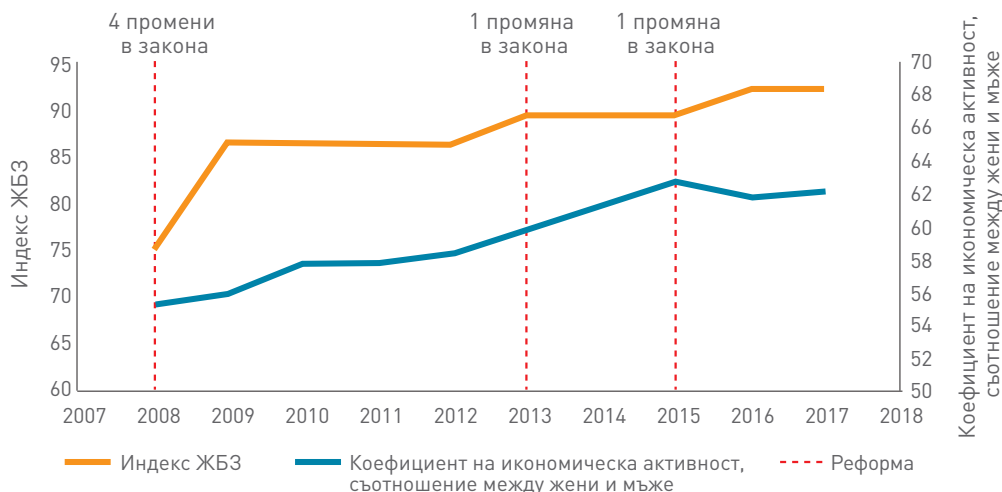

↑ Разлика в резултата между ЖБЗ 2009 г. и ЖБЗ 2018 г.

Източник: База данни „Жени, бизнес и законодателство“.

ФИГУРА 8

МАВРИЦИЙ ПРЕДПРИЕМА ШЕСТ ЗАКОНОДАТЕЛНИ ПРОМЕНИ И БЕЛЕЖИ РЪСТ В ПРОЦЕНТА НА ЗАЕТИ ЖЕНИ СПРЯМО МЪЖЕ

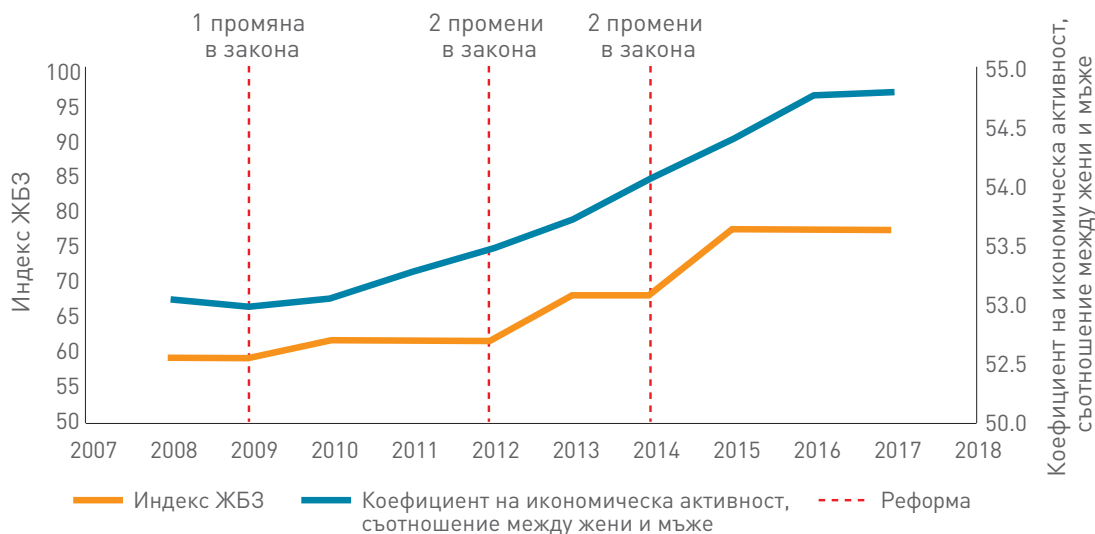

Източници: Бази данни „Жени, бизнес и законодателство“ и „Индикатори за световно развитие“.

Забележка: Вертикалните линии представляват годините, в които са настъпили законодателните промени, а не циклите на събиране на данни за целите на „Жени, бизнес и законодателство“, тъй като последните не са изцяло съобразени с календарната година.

ФИГУРА 9

САО ТОМЕ И ПРИНСИПИ ПРЕДПРИЕМА ПЕТ ЗАКОНОДАТЕЛНИ ПРОМЕНИ И БЕЛЕЖИ РЪСТ В ПРОЦЕНТА НА ЗАЕТИ ЖЕНИ СПРЯМО МЪЖЕ

Източници: Бази данни „Жени, бизнес и законодателство“ и „Индикатори за световно развитие“.

Забележка: Вертикалните линии представляват действителните годините, в които са настъпили законодателните промени, а не циклите на събиране на данни за целите на „Жени, бизнес и законодателство“, тъй като последните не са изцяло съобразени с календарната година.

Сред всички региони и нива на доходите общо петдесет и шест икономики не предприемат реформи за постигане на равенство между половете в рамките на разглеждания десетгодишен период. Нито една от тях не е с резултат от 100 точки, което означава, че има възможност за подобрения. Петдесет и четири от тези икономики не въвеждат никакви реформи, а две от тях – Бахрейн и Узбекистан – предприемат стъпки, които ги отдалечават от постигане на равенство между половете и следователно влияят отрицателно на крайния им резултат. Бахрейн узаконява нови правила, засягащи семейните въпроси, с които утвърждава съпруга като глава на семейството и задължава съпругата да му се подчинява. Жената трябва също така да последва съпруга си в семейния дом, като може да го напуска или да работи извън този дом единствено при определени обстоятелства. Узбекистан от своя страна въвежда задължителна пенсионна възраст, която не е еднаква за мъже и жени.

Постигнат напредък в отделните региони и в глобален план

В Субсахарска Африка са предприети най-много реформи измежду всички региони – общо 71 за последното десетилетие. Макар това да се дължи отчасти на големия брой икономики в региона като цяло, този факт също така демонстрира значителния им потенциал за подобрения спрямо базовото им състояние.

Повече от половината реформи в Субсахарска Африка попадат в обхвата на показателите *започване на работа* и *встъпване в брак*. И в двата случая най-големите реформи са свързани със закони, касаещи насилието на полова основа. Пет икономики – Бурунди, Коморски съюз, Руанда, Сао Томе и Принсипи и Замбия – въвеждат закони както срещу сексуалния тормоз на работното място, така и срещу домашното насилие. Други седем приемат законодателство срещу сексуалния тормоз на работното място, а осем – срещу домашното насилие.

В Европа и Централна Азия са реализирани 47 реформи през последните десет години. Повечето попадат под показателя *получаване на пенсия*. От общо 11 страни, предприели реформи по този показател, девет – Албания, Азербайджан, България, Хърватска, Казахстан, Молдова, Черна гора, Сърбия и Украйна – в момента уеднаквяват възрастта, на която мъже и жени могат да се пенсионират с право на пълна пенсия. Въпреки че „Жени, бизнес и законодателство“ отчита тези реформи, те намират отражение в крайните резултати на въпросните икономики едва след като промените действително влязат в сила. Например, макар в Сърбия пенсионната възраст за мъже и жени да се приравнява постепенно с течение на времето, тя ще се уеднакви напълно едва през 2031 г.

Високодоходните икономики от ОИСР предприемат 42 реформи, а икономиките от Латинска Америка и Карибите – 39. Повечето реформи и в двата региона са свързани с показателя *деца*, но моделите, които следват се различават. Високодоходните икономики от ОИСР фокусират своите усилия върху въвеждането на платен отпуск по бащинство или родителски отпуск, докато в Латинска Америка и Карибите реформите са по-често свързани с удължаване на отпуска по майчинство.

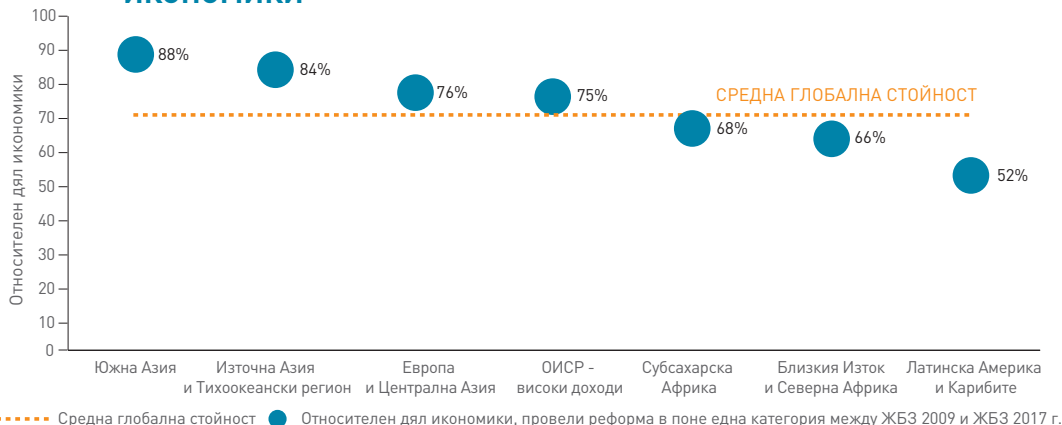
В Източна Азия и Тихоокеанския регион са предприети 38 реформи, като регионалният фокус пада върху законодателство срещу насилието на полова основа. Девет икономики извършват реформи по отношение на показателя *встъпване в брак*, като въвеждат законодателство срещу домашното насилие. Това са Фиджи, Кирибати, Маршалови острови, Палау, Папуа Нова Гвинея, Самоа, Източен Тимор, Тонга и Вануату.

В Близкия Изток и Северна Африка реформите са 19, като *встъпване в брак* е сферата със значителни промени. Четири икономики – Алжир, Бахрейн, Ливан и Саудитска Арабия – приемат закони срещу домашното насилие, които са в обхвата на този показател. В регионален план, Ирак предприема най-много промени в посока равенство между половете. Това е пряко отражение на наблюдаваните тенденции на реформа в икономики, претърпели военен конфликт.

Най-малко реформи са предприети в Южна Азия – 18. Южна Азия обаче е с най-висок относителен дял икономики в процес на реформа – 88% (фигура 10). Шест икономики в Южна Азия въвеждат реформи по отношение на *започване на работа*, като приемат закони срещу сексуалния тормоз на работното място. Това са Афганистан, Бангладеш, Индия, Малдивите, Непал и Пакистан.

ФИГУРА 10

ЮЖНА АЗИЯ Е С НАЙ-ВИСОК ОТНОСИТЕЛЕН ДЯЛ НА РЕФОРМИРАНИ ИКОНОМИКИ

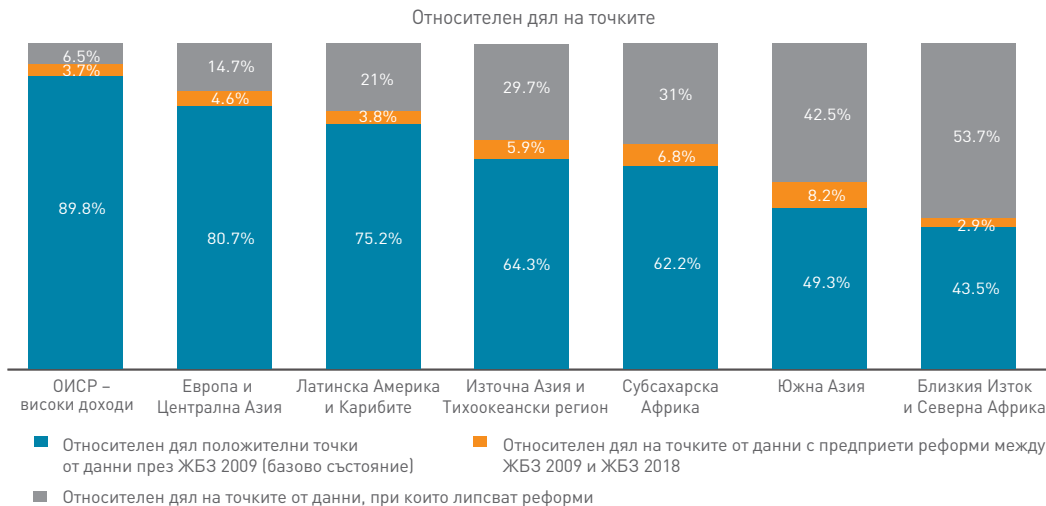
Източник: База данни „Жени, бизнес и законодателство“.

Източна Азия и Тихоокеанският регион е с втория най-висок относителен дял на реформирани икономики – 84%, а на трето място с 76% е Европа и Централна Азия. Реформи са предприети в общо 75% от високодоходните икономики от ОИСР и 66% от икономиките в Субсахарска Африка. И най-накрая, 68% от икономиките в Близкия Изток и Северна Африка и 52% от тези в Латинска Америка и Карибите провеждат реформи.

Разглеждането на точките от данни във всеки регион с оглед да се установи къде са предприети реформи и къде липсват такива, показва нагледно базовото състояние, темпото на реформата и оставащите празноти. Например – базовото състояние по отношение на законовото равенство на половете във високодоходните икономики от ОИСР през 2008 г. е близо 90%, а процентът на точките от данни, които стават обект на реформа през последното десетилетие, запълва грубо една трета от съществуващите празноти (фигура 11).

ФИГУРА 11

ВИСОКОДОХОДНИТЕ ИКОНОМИКИ ОТ ОИСР ДЕМОНСТРИРАТ НАЙ-МАЛКА ПРАВНА НЕРАВНОПОСТАВЕНОСТ МЕЖДУ ДВАТА ПОЛА, КАТО МЕЖДУВРЕМЕННО СА ПРЕОДОЛЕНИ ЕДНА ТРЕТА ОТ УСТАНОВЕНИТЕ ПРЕДИШНИ ПРОПУСКИ

Източник: База данни „Жени, бизнес и законодателство“.

Забележка: Максималният възможен брой положителни точки от данни в Субсахарска Африка е 1645. По отношение на високодоходните икономики от ОИСР броят е 1120, в Латинска Америка и Карибите броят е 1085, в Европа, Централна и Източна Азия и Тихоокеански регион – 875, в Близкия Изток и Северна Африка – 665, а в Южна Азия – 280.

Реформи по показатели

Следващите раздели правят преглед на основните реформи за всеки един от осемте показателя. За целите на преброяването се отчита само една реформа, когато дадена икономика предприема промени в множество точки от данни по един показател. Например, по отношение на показателя *заплащане* Колумбия премахва ограниченията за жени да работят в добивната промишленост и да изпълняват определени видове работа, считана за опасна, тежка или морално недопустима. Това се счита за една реформа в Колумбия по показател *заплащане*.

Свобода на движение

Показателят *свобода на движение* отчита ограничения в свободното движение на жените, включително дали могат самостоятелно да решават къде да отидат, да пътуват и да живеят. През последното десетилетие този показател остава на предпоследно място сред всички осем по отношение на броя въведени реформи, които са едва девет.

Афганистан премахва изискването омъжени жени да бъдат придружавани или да имат писмено разрешение от съпрузите си, за да получат паспорт. Кот д'Ивоар вече не изисква от всяка омъжена жена да предоставя удостоверение за сключен граждански брак, когато подава заявление за паспорт. Това е обременяваща стъпка в икономика, в която много бракове не са формализирани. Новият закон за документи за самоличност на Ирак отменя изискването жени под 40 годишна възраст да бъдат придружавани от настойник, когато подават заявление за паспорт. И на последно място, след решение на конституционния съд Кувейт изменя своя закон за документи за самоличност, като вече не е необходимо една омъжена жена да представи съгласие от страна на съпруга си, за да има собствен паспорт.

Демократична република Конго, Кот д'Ивоар, Хондурас, Никарагуа, Руанда и Того предприемат реформи в своите семейни кодекси, позволявайки на всяка жена да избере къде да живее, също като мъж. Преди тези изменения, съпругът е този, който избира семейното местожителство, а съпругата е длъжна да живее там. Няколко от тези реформи произтичат от показателя „полът в икономиката“ на *Millennium Challenge Corporation* (корпорацията „Предизвикателства на хилядолетието“). Той отчита ангажираността на правителствата на икономики с ниски доходи, и такива в долния сегмент на средните доходи, да насърчават равенство между половете, като използва данни на „Жени, бизнес и законодателство“.

Започване на работа

Показателят *започване на работа* анализира закони, които засягат пряко решенията на една жена да навлезе на пазара на труда. Тук са предприети най-много реформи за последните десет години (фигура 12). Четири икономики – Боливия, Демократична република Конго, Кот д'Ивоар и Того – въвеждат промени, които позволяват на жените да започнат работа или да упражняват занаят или професия, без да им е необходимо разрешение.

Общо тридесет и пет икономики от всички региони въвеждат закони за защита на жените от сексуално насилие на работното място (фигура 13). Пет от тях – Аржентина, Бангладеш, Грузия, Малайзия и Молдова – приемат закони срещу сексуалното насилие, но не предвиждат наказателни санкции или гражданско-правни средства за защита, ако същите бъдат нарушени. В Грузия, например, Законът за равенство на половете от 2010 г. дава дефиниция за сексуален тормоз и го забранява, но липсват всякакви наказателни санкции за упражняване на сексуален тормоз, а жертвата не може да потърси гражданско-правна защита в съда.

Освен това, девет икономики въвеждат закони предвиждащи недопускането на полово дискриминация при наемането на работна ръка.

ФИГУРА 12

НАЙ-МНОГО РЕФОРМИ СА ПРЕДПРИЕТИ ПО ОТНОШЕНИЕ НА ЗАПОЧВАНЕ НА РАБОТА

Източник: База данни „Жени, бизнес и законодателство“.

ФИГУРА 13

ТРИДЕСЕТ И ПЕТ ИКОНОМИКИ ЗАБРАНЯВАТ СЕКСУАЛНИЯ ТОРМОЗ НА РАБОТНОТО МЯСТО

Източник: База данни „Жени, бизнес и законодателство“.

Заплащане

Показателят *заплащане* отчита закони, които засягат трудовата сегрегация и разликите в заплащането за мъже и жени. Тринадесет икономики – Албания, Белгия, Боливия, Коморският съюз, Екваториална Гвинея, Либерия, Либия, Мавриций, Черна гора, Сърбия, Южна Африка, Виетнам и Замбия – въвеждат закони по този показател, с които постановяват равно заплащане за труд с еднаква стойност.

Двадесет и две икономики предприемат стъпки за премахване на ограниченията по отношение на заетостта на жените, намалявайки вероятността да бъдат възпирани да работят в определени икономически отрасли. Сред тях, България, Хърватска, Кирибати, Филипините, Полша и Тайван, Китай отстраняват всички ограничения за жените.

В допълнение, Бахрейн, Бруней Даруссалам, Гвинея, Ямайка, Либия, Молдова, Самоа и Таджикистан премахват ограниченията за нощен труд.

Пет икономики отстраняват ограниченията за работа на жени в определени отрасли. Колумбия и Чешката република премахват ограниченията за работа на жени в добивната промишленост. Демократична република Конго премахва ограниченията за работа на жени в строителната, производствената и добивната промишленост. Монголия отстранява ограниченията за работа на жени в строителството, енергетиката, производствената и добивната промишленост, транспортния и водния сектор. И най-накрая, Словения премахва ограниченията за работа на жени в строителството. Няколко от реформите са мотивирани от подобреното използване на технологиите в тези отрасли.

Босна и Херцеговина, Колумбия, Гвинея, Унгария, Самоа и Виетнам отменят ограниченията за жени да изпълняват определени видове работа, считана за опасна, тежка или морално недопустима.

Виетнам обаче също така въвежда нови ограничения за работа на жени в земеделието, строителството, енергетиката, транспортния и водния сектор. Тези изменения, които на практика са противни на принципа за равенство между половете, се балансират от други положителни промени в правилната посока, което води до нетно увеличение на крайния резултат за Виетнам в индекса.

Встъпване в брак

Показателят *встъпване в брак* отчита правните ограничения, свързани с брака. Най-много реформи по този показател са предприети с оглед въвеждане на закони срещу домашното насилие. Четиридесет и седем икономики от всички региони приемат подобни закони (таблица 3). Наблюдаваното увеличение, включително през последното десетилетие, се дължи на засиления фокус върху насилието въз основа на пола след Пекинската платформа за действие.

Междувременно, Боливия, Еквадор, Малта и Никарагуа вече предоставят на жените еднакви права да се омъжат повторно, с каквито се ползват мъжете. В Малта и Източен Тимор жените вече имат същото право на развод като мъжете.

Демократична република Конго премахва законовото изискване съпруги да се подчиняват на своите съпрузи. А Кот д'Ивоар, Хондурас, Никарагуа, Руанда и Того позволяват жени да бъдат глава на домакинството.

ТАБЛИЦА 3 ЧЕТИРИДЕСЕТ И СЕДЕМ ИКОНОМИКИ ВЪВЕЖДАТ ЗАКОНИ СРЕЩУ ДОМАШНОТО НАСИЛИЕ

Регион	Икономики, въвели законодателство срещу домашното насилие
Източна Азия и Тихоокеански регион	Фиджи; Кирибати; Маршалови острови; Палау; Папуа Нова Гвинея; Самоа; Източен Тимор; Тонга; Вануату
Европа и Централна Азия	Азербайджан; Беларус; Унгария; Казахстан; Латвия; Литва; Черна гора; Северна Македония; Таджикистан; Украйна
Латинска Америка и Карибите	Суринам
Близкия Изток и Северна Африка	Алжир; Бахрейн; Ливан; Саудитска Арабия
ОИСР – високи доходи	Белгия; Дания; Франция; Исландия; Нидерландия
Южна Азия	Бангладеш; Бутан; Непал; Пакистан
Субсахарска Африка	Ангола; Бенин; Бурунди; Кабо Верде; Коморски съюз; Гамбия; Гвинея-Бисау; Кения; Малдивите; Мозамбик; Руанда; Сао Томе и Принсипи; Уганда; Замбия

Източник: База данни „Жени, бизнес и законодателство“.

ТАБЛИЦА 4

ТРИДЕСЕТ И ТРИ ИКОНОМИКИ ВЪВ ВСИЧКИ РЕГИОНИ ВЪВЕЖДАТ ОТПУСК ПО БАЩИНСТВО

Регион	Икономики, въвели платен отпуск по бащинство
Източна Азия и Тихоокеански регион	Хонконг – САР, Китай; Лаоска народнодемократична република; Мианмар; Самоа; Сингапур; Източен Тимор; Виетнам
Европа и Централна Азия	Албания; България; Косово; Молдова; Северна Македония; Турция
Латинска Америка и Карибите	Боливия; Ел Салвадор; Мексико; Никарагуа; Панама; Перу
Близкия Изток и Северна Африка	Иран, Исл. реп.“
ОИСР – високи доходи	Австралия; Ирландия; Италия; Корея, реп.; Люксембург; Нидерландия; Полша
Южна Азия	Бутан; Малдивите
Субсахарска Африка	Екваториална Гвинея; Гамбия; Мавриций; Сейшелските острови

Източник: База данни „Жени, бизнес и законодателство“.

Деца

Показателят *деца* проучва закони, свързани със заетостта на жените след бременност. По този показател са реализирани 57 реформи през последните десет години.

Шестнадесет икономики удължават платения отпуск по майчинство, така че да достигне утвърдения от Международната организация по труда минимален праг от 14 седмици. В допълнение на това, 33 икономики от всички региони въвеждат платен отпуск по бащинство (таблица 4).

Междувременно Австралия, Чили, Франция, Черна гора, Нова Зеландия, Полша, Португалия, Сингапур и Обединеното кралство въвеждат платен родителски отпуск, който може да се ползва и от двамата родители, за да се грижат за детето. А Грузия, Мавриций, Мексико и Самоа забраняват освобождаването на бременни служители.

Предприемачество

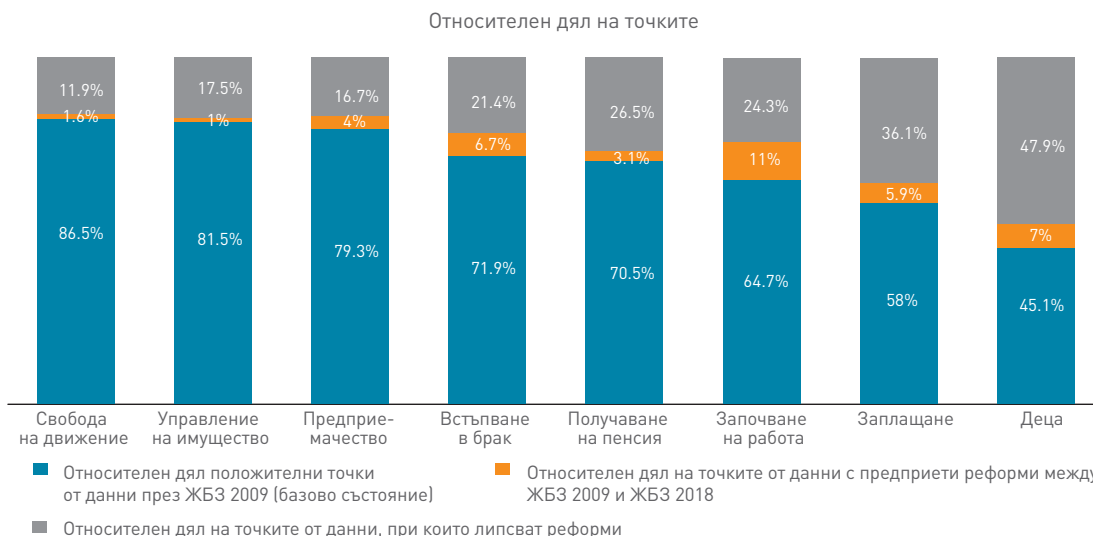
Показателят *предприемачество* анализира ограниченията за жени за започване и управление на собствен бизнес. По тази тема Демократична република Конго вече позволява на жени да регистрират дружество, да откриват банкови сметки и да сключват договори, също като всеки мъж.

Демократична република Конго освен това въвежда забрана за полово дискриминация при достъпа до капитал. Други 23 икономики от всички региони на света, с изключение на Близкия Изток и Северна Африка, предприемат същата стъпка.

Реформите, с които се забранява половата дискриминация при достъпа до капитал, се прилагат чрез различни законодателни инструменти - от закони за равенство между половете и недопускане на дискриминация до закони за защита на потребителите и кредитна защита. Малдивите, например, приемат Закон за равенство между половете през 2016 г., който изисква от финансовите институции да гарантират, че мъже и жени имат равен достъп до финансови услуги и инструменти.

ФИГУРА 14

НАЙ-БАВЕН ТЕМП НА РЕФОРМИ СЕ НАБЛЮДАВА ПО ОТНОШЕНИЕ НА УПРАВЛЕНИЕ НА ИМУЩЕСТВО

Източник: База данни „Жени, бизнес и законодателство“.

Забележка: Максималният възможен брой положителни отговори в категории *встъпване в брак*, *деца* и *управление на имущество* е 935, докато по отношение на *свобода на движение*, *започване на работа*, *заплащане*, *предприемачество* и *получаване на пенсия* той е 748.

Управление на имущество

Показателят *управление на имущество* изследва различията между половете по отношение на имущественото и наследственото право. Тук реформите са най-малко – едва четири. Еквадор дава на жените равни права на собственост върху имущество. Мали реформира своя закон за наследството, предоставяйки еднакви наследствени права на синове и дъщери и преживели съпруг и съпруга. Източен Тимор предоставя на жените равни права на собственост върху имущество, но също така подsigурява и двамата съпрузи да имат фактическа власт върху това имущество. Того дава на жените равни права на собственост върху имущество, както и равни наследствени права на синове и дъщери.

Разглеждането на точките от данни за всеки показател, с оглед да се установи къде са предприети реформи и къде липсват такива, показва нагледно отправната точка, темпото на реформите и оставащите празноти. Така например, по показател *управление на имущество* грубо 17% от разглежданите точки от данни се нуждаят от реформа, а едва 1% реално стават обект на реформа през последните 10 години. Това означава, че темпото на реформи по този показател е изключително бавно и има какво още да се желае (фигура 14).

Получаване на пенсия

Показателят *получаване на пенсия* оценява закони, засягащи размера на пенсията при жените. През последните десет години общо 22 икономики уеднаквяват или постепенно приравняват възрастта, на която мъже и жени могат да се пенсионират с право на пълна пенсия. Освен това, осем икономики уеднаквяват или постепенно приравняват възрастта, на която мъже и жени могат да се пенсионират с право на частична пенсия. Това са Албания, Босна и Херцеговина, Естония, Етиопия, Гърция, Мадагаскар, Словения и Украйна. В Сао Томе и Принсипи задължителната пенсионна възраст за мъже и жени вече е една и съща. Много пенсионни реформи, които благоприятстват равенството между половете, произтичат от стремежа към по-голяма фискална устойчивост.

Не на последно място, Боливия, Йордания, Малави и Северна Македония въвеждат пенсионни кредити, които покриват периоди на прекъсване на заетостта поради грижа за деца.

Как се случват реформите

Съществуват определени фактори, които задействат реформи с благоприятно отражение върху равенството между половете. Отстояване на позиции от страна на женски общности, в съчетание със съдебни спорове в обществен интерес, е един такъв пример, също както и подкрепата от двустранни и международни организации. Тези фактори са много подобни на реформите в други сфери, например бизнес средата, където промените възникват в резултат на натиск от страна на вътрешни сдружения или биват насърчавани промените от международни организации.

Кампании на женски сдружения в Боцвана, в комбинация със съдебен спор в обществен интерес, например, подпомагат забележителен иск за обявяване на противоконституционност по делото „Юнити Доу“, с което се отменят дискриминиращи закони за гражданството.⁴ В Бразилия, застъпничество на женски сдружения в подкрепа на Мариа Да Пена – оцеляла жертва на домашно насилие, подпомага приемането на закон срещу домашното насилие, който в момента се счита за един от най-всеобхватните закони за борба с домашното насилие срещу жени в света.⁵

Подобно отстояване на позиции се оказва критично в Индия, включително по отношение на гледаното пред Върховния съд дело „Вишакха срещу щата Раджастан“, където женски сдружения завеждат съдебен иск от обществен интерес за спазване на правата на жените на работното място съгласно Индийската конституция. Делото води до разработването на Насоките „Вишакха“, които дават определение за сексуален тормоз на работното място и предвиждат мерки за справяне с проблема.⁶

Друг стимул може да е натискът от организации като *Millennium Challenge Corporation*. В Лесото, Американската *Millennium Challenge Corporation* си сътрудничи с правителството за въвеждане на Закон за правното положение на встъпили в брак лица, по силата, на който омъжени жени имат право да вземат самостоятелни икономически решения. Преди това правното понятие за брачна власт приравнява статута на една омъжена жена с този на дете, като така я възпрепятства да взема икономически решения като започване на бизнес или теглене на кредит.⁷ Освен това в Арабска република Египет, Американската агенция за международно развитие подпомага усилията за координация между гражданското общество и правителството по измененията на Наказателния кодекс, с оглед определянето на сексуалния тормоз като престъпление.⁸

В рамките на транспортен проект в Казахстан, Европейската банка за възстановяване и развитие от своя страна подкрепя реформа на законодателството, което не допуска жени да бъдат шофьори на автобуси. Проектът се реализира в сътрудничество с казахстанското правителство и фирма за обществен транспорт в Алмати. Преди това, жени не са били в състояние да получат свидетелство за управление на автобус, тъй като една от предпоставките е да разполагат с лиценз за превоз на тежкотоварни стоки и да имат една година опит в управлението на тежкотоварни автомобили. Поради наличието на законова забрана жени да управляват тежкотоварни автомобили обаче, следва, че те не могат да управляват и автобуси.⁹ Координирани усилия като тези допринасят за намаляването на правната неравнопоставеност между половете през последните десет години.

Какво следва?

През последното десетилетие е постигнато голямо подобрене, особено в Субсахарска Африка, където темповете на реформи се засилват. Въпреки това упорито продължава да съществува неравнопоставеност. Темпото на въвеждане на реформи за премахване на законовата неравнопоставеност между половете в Близкия Изток и Северна Африка е толкова бавно, че разликата спрямо другите региони по света, където това се случва много по-бързо, само расте.

Настоящото проучване дава нови данни за това как заетостта и предприемаческата активност на жените са засегнати от законната полова дискриминация и как на свой ред това влияе върху икономическите резултати – например с оглед участието на жените на пазара на труда. Динамичните редове в разглеждания десетгодишен период хвърлят светлина върху измерението на законовата неравнопоставеност на половете, с каква скорост се заличава тази неравнопоставеност и къде се наблюдават регионални модели на реформи.

Това проучване от една страна отчита вече постигнатия напредък, но също така подчертава работата, която тепърва предстои, като залага пътна кара за по-нататъшен напредък и определя възможните области на бъдещи реформи. С цел да се доразвие свършеното дотук, вече разработените динамични редове престои да бъдат разширени, за да се проучи и взаимовръзката между неравенството на възможностите за жени и динамиките на пазара на труда.

Бележки

- 1 Циклите на събиране на данни за целите на „Жени, бизнес и законодателство“ започват през юни 2007 г. и продължават до юни 2017 г. Данните се публикуват на всеки две години, а самите доклади – няколко месеца след приключване на даден цикъл. Първият доклад („Жени, бизнес и законодателство 2010“) обхваща периода от юни 2007 г. до юни 2009 г. Към днешна дата, последният публикуван доклад е „Жени, бизнес и законодателство 2018“, като данните за него обхващат периода от май 2015 г. до юни 2017 г. включително. За целите на настоящия 10-годишен поглед назад във времето, екипът запълва установени пропуски в данните, като преразглежда всички обхванати от даден двугодишен цикъл реформи и ги организира по години в обобщен десетгодишен модел.
- 2 Трите нови въпроса са: „Може ли една жена да получи съдебно решение за развод, също като мъж?“, „Жените ползват ли се със същите права да се омъжат повторно, като мъжете?“; и „Законът предвижда ли изрично пенсионно кредитиране за периодите на отглеждане на дете?“
- 3 Първите седем показателя имат статистически значими взаимовръзки с един или повече от изброените резултати, дори след контролиране спрямо логаритъма за БНД на глава от населението и фиксирани за региона фактори: съотношението между коефициентите на икономическа активност на жени и мъже съгласно базата данни на Световната банка за „Индикатори за световно развитие“; съотношението между размера на възнагражденията за жени и мъже съгласно Глобалния доклад на Световния икономически форум за разделение между половете; относителния дял фирми, в които съгласно извършваните от Световната банка Проучвания на предприятия жена заема най-високата ръководна длъжност; и относителния дял жени (на възраст 15+), които съгласно базата данни Global FINDEX на Световната банка са заявили, че притежават банкови сметки. По отношение на последния показател – Получаване на пенсия – е открита статистически значима взаимовръзка спрямо относителния дял жени (на възраст 15+), които съгласно базата данни Global FINDEX на Световната банка са заявили, че през последната година са спестили или заделили пари за старини.
- 4 Hasan and Tanzer 2013.
- 5 De Silva de Alwis 2014.
- 6 De Silva de Alwis, 2014. През 2013 г. Индия приема Закон за (превенция, забрана и обезщетение при) сексуален тормоз върху жени на работното място.
- 7 Landesa 2013.
- 8 “Gender Equality and Women’s Empowerment,” [„Полово равенство и овластяване на жените“], Американска агенция за международно развитие (USAID), 7 ноември 2017 г., <https://www.usaid.gov/egypt/gender-equality-and-womens-empowerment>.
- 9 ЕБВР, 2015 г.

Библиография

- Berger, Lawrence M., and Jane Waldfogel. 2004. “Maternity Leave and the Employment of New Mothers in the United States” [„Отпуск по майчинство и наемането на млади майки в Съединените щати“]. *Journal of Population Economics* 17 (2): 331-49.
- De Silva de Alwis, Rangita. 2014. “Women’s Voice and Agency: The Role of Legal Institutions and Women’s Movements” [„Женският глас и свобода на волята: ролята на правните институции и женските движения“]. *Women’s Voice and Agency Research Series No. 7*, World Bank, Washington, DC.

- Европейска банка за възстановяване и развитие (ЕБВР). 2015 "Supporting Women's Employment in the Passenger Transport Sector in Kazakhstan: Lessons on Equal Opportunity from Almatyelectrotrans" [„Подкрепа за заетостта на жените в сектора на пътническия транспорт в Казахстан: поуки за равенството на възможностите от Алматиелектранс“]. EBRD, London, United Kingdom.
- Field, Erica, Rohini Pande, Natalia Rigol, Simone Schaner and Charity Troyer Moore. 2016. "On Her Account: Can Strengthening Women's Financial Control Boost Female Labour Supply?" [„По нейната сметка: може ли укрепването на финансовия контрол на жените да подобри предлагането на труд от страна на жените?“]. Working Paper, Harvard University, Cambridge, MA.
- Goldin, Claudia, and Claudia Olivetti. 2013. "Shocking Labor Supply: A Reassessment of the Role of World War II on Women's Labor Supply" [„Шок за предлагането на труд: преоценяване на ролята на Втората световна война за предлагането на труд от страна на жените“]. *American Economic Review* 103 (3): 257–62.
- Gonzales, Christian, Sonali Jain-Chandra, Kalpana Kochhar and Monique Newiak. 2015. "Fair Play: More Equal Laws Boost Female Labor Force Participation" [„Честна игра: по-равнопоставените закони увеличават участието на жените в работната сила“]. IMF Staff Discussion Note SDN/15/02, International Monetary Fund, Washington, DC.
- Hasan, Tazeen, and Ziona Tanzer. 2013. "Women's Movements, Plural Legal Systems and the Botswana Constitution: How Reform Happens" [„Женските движения, юридическия плурализъм и Конституцията на Боцвана: как се случват реформите“]. Policy Research Working Paper 6690, World Bank, Washington, DC.
- Heath, Rachel, and Xu Tan. 2018. "Intrahousehold Bargaining, Female Autonomy, and Labor Supply: Theory and Evidence from India" [„Договорки в домакинството, женска автономия и предлагане на труд: теория и доказателства от Индия“]. Working Paper, Department of Economics, University of Washington, Seattle, WA.
- Htun, Mala, Francesca R. Jensenius and Jami Nelson-Nuñez. 2019. "Gender-Discriminatory Laws and Women's Economic Agency" [„Дискриминиращи закони на база пол и свободната икономическа воля на жените“]. *Social Politics: International Studies in Gender, State & Society* 26 (1).
- Ladd, Helen. 1982. "Equal Credit Opportunity: Women and Mortgage Credit" [„Еднакви възможности за капитал: жените и ипотечният кредит“]. *American Economic Review* 72 (2): 166-70.
- Landesa Center for Women's Land Rights. 2013. "Gender and Land: Good Practices and Lessons Learned from Four Millennium Challenge Corporation Compact-Funded Land Projects. Synthesis Report and Case Studies: Benin, Lesotho, Mali, and Namibia" [„Социален пол и поземлени имоти: добри практики и поуки от четири компактно финансирани поземлени проекта на Millennium Challenge Corporation. Обобщаващ доклад и казуси: Бенин, Лесото, Мали и Намибия“]. Landesa, Seattle, WA.
- Lee, Hyun, Kai Zhao and Fei Zou. 2017. "Does the Early Retirement Policy for Women Really Benefit Women?" [„Политиката за рано пенсиониране на жените облагодетелства ли ги в действителност?“]. Working Paper, Department of Economics, The University of Connecticut, Storrs, CT.
- McLaughlin, Heather, Christopher Uggen and Amy Blackstone. 2017. "The Economic and Career Effects of Sexual Harassment on Working Women" [„Икономическите и кариерни последици от сексуалния тормоз върху работещи жени“]. *Gender and Society* 31 (3): 333–58.
- Ogloblin, Constantin G. 1999. "The Gender Earnings Differential in the Russian Transition Economy" [„Разликите в заплащането на мъже и жени в Руската преходна икономика“]. *Industrial and Labor Relations Review* 52 (4): 602-27.
- Ogloblin, Constantin G. 2005. "The Gender Earnings Differential in Russia after a Decade of Economic Transition" [„Разликите в заплащането на мъже и жени в Русия след десетилетие на преходна икономика“]. *Applied Econometrics and International Development* 5 (3): 5-26.
- Peterman, Amber. 2011 "Women's Property Rights and Gendered Policies: Implications for Women's Long-term Welfare in Rural Tanzania" [„Имуществени права на жените и полово диференцирани политики: последици за дългосрочното благосъстояние на жените в селските райони на Танзания“]. *Journal of Development Studies* 47(1): 1-30.
- Roy, Sanchari. 2019. "Discriminatory Laws Against Women: A Survey of the Literature (English)" [„Дискриминиращи срещу жени закони: проучване на литературата (на английски)“]. Policy Research Working Paper No. WPS 8719, World Bank Group, Washington, DC.
- Waldfoegel, Jane, Yoshio Higuchi and Masahiro Abe. 1999. "Family Leave Policies and Women's Retention after Childbirth: Evidence from the United States, Britain, and Japan" [„Политики за семеен отпуск и задържане на жени на работа след раждане: доказателства от Съединените щати, Великобритания и Япония“]. *Journal of Population Economics* 12 (4): 523-45.
- Zabalza, Antoni, and Zafiris Tzannatos. 1985. "The Effect of Britain's Anti-Discriminatory Legislation on Relative Pay and Employment" [„Ефектът от британското анти-дискриминационно законодателство за относителното заплащане и заетостта“]. *The Economic Journal* 95 (379): 679-99.
- Zhao, Rui, and Yaohui Zhao. 2018. "The Gender Pension Gap in China" [„Разликата в пенсиите за мъже и жени в Китай“]. *Feminist Economics* 24 (2): 218-39.
- Zveglic, Joseph E., and Yana van der Meulen Rodgers. 2003. "The Impact of Protective Measures for Female Workers" [„Въздействието от защитни мерки за жени служители“]. *Journal of Labor Economics* 21 (3): 533-55.

Икономически данни

	 СВОБОДА НА ДВИЖЕНИЕ	 ЗАПОЧВАНЕ НА РАБОТА	 ЗАПЛАЩАНЕ	 ВОСТЪПВАНЕ В БРАК	 ДЕЦА	 ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО	 УПРАВЛЕНИЕ НА ИМУЩЕСТВО	 ПОЛУЧАВАНЕ НА ПЕНСИЯ	 РЕЗУЛТАТ ЖБЗ 2019
Австралия	100	100	100	100	100	100	100	75	96,88
Австрия	100	100	100	100	80	100	100	100	97,50
Азербайджан	100	100	0	100	80	100	100	50	78,75
Албания	100	100	100	100	80	100	100	50	91,25
Алжир	75	75	50	60	60	75	40	25	57,50
Ангола	100	50	50	100	40	100	100	75	76,88
Антигуа и Барбуда	100	50	75	100	0	75	80	75	69,38
Аржентина	100	75	50	100	60	75	100	50	76,25
Армения	100	75	75	80	60	75	100	100	83,13
Афганистан	50	75	0	20	20	75	40	25	38,13
Бангладеш	100	50	25	60	20	75	40	25	49,38
Барбадос	75	25	75	100	40	75	100	100	73,75
Бахамски острови	100	100	75	100	20	75	100	100	83,75
Бахрейн	25	25	25	20	40	75	40	50	37,50
Беларус	100	50	50	100	80	75	100	75	78,75
Белгия	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Белиз	75	75	50	100	60	75	100	100	79,38
Бенин	50	100	50	80	60	75	80	100	74,38
Боливия	100	75	50	100	60	100	100	75	82,50
Босна и Херцеговина	100	100	50	100	80	100	100	75	88,13
Боствана	75	25	75	100	0	75	60	75	60,63
Бразилия	100	100	75	100	80	75	100	25	81,88
Бруней Даруссалам	50	25	100	40	0	75	60	75	53,13
Буркина Фасо	75	100	25	60	80	75	100	100	76,88
Бурунди	100	100	75	60	40	75	60	75	73,13
Бутан	100	100	100	60	40	50	80	25	69,38
България	100	100	100	100	100	100	100	50	93,75
Вануату	100	25	50	80	20	100	80	75	66,25
Виетнам	100	100	50	100	80	100	100	25	81,88
Габон	50	75	50	20	60	50	60	100	58,13

Забележка: Посочените тук данни отразяват индекса към 1 юни 2017 г. Данните на всички времеви редове можете да намерите на wbi.worldbank.org

	 СВОБОДА НА ДВИЖЕНИЕ	 ЗАПОЧВАНЕ НА РАБОТА	 ЗАПЛАЩАНЕ	 ВСТЪПВАНЕ В БРАК	 ДЕЦА	 ПРЕДПРИЕ- МАЧЕСТВО	 УПРАВЛЕНИЕ НА ИМУЩЕСТВО	 ПОЛУЧАВАНЕ НА ПЕНСИЯ	 РЕЗУЛТАТ ЖБЗ 2019
Гамбия	100	50	75	100	60	75	60	75	74,38
Гана	100	100	50	100	20	75	80	75	75
Гватемала	100	25	50	80	60	75	100	75	70,63
Гвиана	75	100	100	80	40	100	100	100	86,88
Гвинея Бисау	75	25	0	60	20	25	60	25	36,25
Гвинея	75	75	75	20	40	100	60	100	68,13
Германия	100	100	75	100	60	100	100	100	91,88
Гренада	75	50	100	100	20	75	80	75	71,88
Грузия	100	75	75	100	60	75	100	50	79,38
Гърция	100	100	100	100	80	100	100	100	97,50
Дания	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Джибути	100	50	75	0	60	100	40	50	59,38
Доминика	75	25	50	100	0	75	100	75	62,50
Доминиканска Република	100	100	75	100	60	100	100	75	88,75
Египет, Арабска република	50	100	25	20	20	75	40	75	50,63
Еквадор	100	100	100	100	40	75	100	100	89,38
Екваториална Гвинея	75	50	100	60	60	50	60	75	66,25
Ел Салвадор	100	100	75	80	80	100	100	75	88,75
Еритрея	100	100	75	80	20	75	100	25	71,88
Есватини	100	50	50	80	20	75	60	75	63,75
Естония	100	100	100	80	100	100	100	100	97,50
Етиопия	100	100	25	80	20	75	100	75	71,88
Замбия	75	100	100	80	20	100	80	75	78,75
Западен бряг и Газа	50	25	25	20	20	75	60	100	46,88
Зимбабве	100	100	75	80	40	100	100	100	86,88
Израел	100	100	75	60	60	75	100	75	80,63
Източен Тимор	100	75	75	80	60	75	100	75	80
Индия	100	100	0	100	40	75	80	75	71,25
Индонезия	100	50	75	40	40	75	60	75	64,38

Забележка: Посочените тук данни отразяват индекса към 1 юни 2017 г. Данните на всички времеви редове можете да намерите на wbi.worldbank.org

	 СВОБОДА НА ДВИЖЕНИЕ	 ЗАПОЧВАНЕ НА РАБОТА	 ЗАПЛАЩАНЕ	 ВСТЪПВАНЕ В БРАК	 ДЕЦА	 ПРЕДПРИЕ- МАЧЕСТВО	 УПРАВЛЕНИЕ НА ИМУЩЕСТВО	 ПОЛУЧАВАНЕ НА ПЕНСИЯ	 РЕЗУЛТАТ ЖБЗ 2019
Ирак	25	100	25	0	20	75	40	50	41,88
Иран, Ислямска република	0	0	50	0	60	75	40	25	31,25
Ирландия	100	100	100	100	80	100	100	100	97,50
Исландия	100	100	100	100	100	100	100	75	96,88
Испания	100	100	100	100	80	100	100	100	97,50
Италия	100	100	100	80	100	100	100	75	94,38
Йордания	25	0	25	20	20	75	40	75	35
Кабо Верде	100	100	75	100	40	100	100	75	86,25
Казахстан	100	50	25	100	80	75	100	75	75,63
Камбоджа	100	100	75	80	20	100	100	25	75
Камерун	50	50	25	40	80	50	60	100	56,88
Канада	100	100	100	100	80	100	100	100	97,50
Катар	25	0	50	20	0	75	40	50	32,50
Кения	100	100	100	100	40	75	80	75	83,75
Кипър	75	100	75	100	60	100	100	100	88,75
Кирибати	100	50	100	100	20	75	60	75	72,50
Киргизка Република	100	100	25	100	40	100	100	50	76,88
Китай	100	100	25	80	80	75	100	50	76,25
Колумбия	100	100	75	100	80	75	100	50	85
Коморски острови	75	75	100	40	40	75	40	25	58,75
Конго, Демокр. република	100	100	50	40	60	100	60	50	70
Конго, Реп.	50	25	25	40	20	75	60	75	46,25
Корея, Реп.	100	100	25	100	80	75	100	100	85
Косово	100	100	100	100	60	100	100	75	91,88
Коста Рика	100	100	25	100	40	75	100	100	80
Кот д'Ивоар	100	100	50	60	80	75	60	100	78,13
Кувейт	50	0	0	40	0	75	40	75	35
Лаос, Народнодемократична република	100	100	75	100	80	100	100	50	88,13
Латвия	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Забележка: Посочените тук данни отразяват индекса към 1 юни 2017 г. Данните на всички времеви редове можете да намерите на wbi.worldbank.org

	 СВОБОДА НА ДВИЖЕНИЕ	 ЗАПОЧВАНЕ НА РАБОТА	 ЗАПЛАЩАНЕ	 ВСТЪПВАНЕ В БРАК	 ДЕЦА	 ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО	 УПРАВЛЕНИЕ НА ИМУЩЕСТВО	 ПОЛУЧАВАНЕ НА ПЕНСИЯ	 РЕЗУЛТАТ ЖБЗ 2019
Лесото	100	75	75	80	20	75	80	75	72,50
Либерия	100	50	100	80	40	75	80	75	75
Либия	100	50	100	20	40	75	40	25	56,25
Ливан	100	50	50	60	20	75	40	75	58,75
Литва	100	100	100	100	100	100	100	50	93,75
Люксембург	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Мавритания	100	25	25	0	40	75	20	50	41,88
Мавриций	100	100	100	100	60	100	100	75	91,88
Мадагаскар	75	100	25	60	40	75	100	100	71,88
Малави	75	100	100	100	20	75	100	100	83,75
Малайзия	50	50	50	40	0	75	60	75	50
Малдиви	100	100	75	60	40	100	40	75	73,75
Мали	50	25	25	20	60	75	80	100	54,38
Малта	100	100	100	100	60	100	100	75	91,88
Мароко	100	100	50	40	80	100	40	75	73,13
Маршалови острови	100	25	75	100	0	75	20	75	58,75
Мексико	100	100	75	80	60	100	100	75	86,25
Мианмар	75	25	50	60	60	75	80	25	56,25
Микронезия	100	25	75	80	0	75	60	75	61,25
Мозамбик	100	100	50	80	60	75	100	50	76,88
Молдова	100	75	25	100	100	100	100	75	84,38
Монголия	100	100	75	80	60	100	100	50	83,13
Намибия	100	100	100	100	40	75	100	75	86,25
Непал	100	75	50	60	0	75	40	25	53,13
Нигер	75	75	50	20	60	50	20	75	53,13
Нигерия	75	75	50	100	20	75	80	75	68,75
Нидерландия	100	100	100	100	80	100	100	75	94,38
Никарагуа	100	100	75	100	40	100	100	75	86,25
Нова Зеландия	100	100	75	100	80	100	100	75	91,25

Забелжка: Посочените тук данни отразяват индекса към 1 юни 2017 г. Данните на всички времеви редове можете да намерите на wbi.worldbank.org

	 СВОБОДА НА ДВИЖЕНИЕ	 ЗАПОЧВАНЕ НА РАБОТА	 ЗАПЛАЩАНЕ	 ВСТЪПВАНЕ В БРАК	 ДЕЦА	 ПРЕДПРИЕ- МАЧЕСТВО	 УПРАВЛЕНИЕ НА ИМУЩЕСТВО	 ПОЛУЧАВАНЕ НА ПЕНСИЯ	 РЕЗУЛТАТ ЖБЗ 2019
Норвегия	100	100	100	100	80	75	100	100	94,38
Обединени Арабски Емирства	25	0	0	0	0	75	60	75	29,38
Обединеното Кралство	100	100	100	100	80	100	100	100	97,50
Оман	25	100	25	20	20	75	40	50	44,38
Пакистан	75	75	0	60	20	50	40	50	46,25
Палау	100	25	75	100	0	75	20	75	58,75
Панама	100	100	50	80	80	75	100	50	79,38
Папуа Нова Гвинея	75	50	25	100	20	75	80	75	62,50
Парагвай	100	100	100	100	80	100	100	75	94,38
Перу	100	100	100	80	80	100	100	100	95
Полша	100	100	75	100	100	100	100	75	93,75
Португалия	100	100	100	80	100	100	100	100	97,50
Пуерто Рико	100	100	75	80	20	100	100	75	81,25
Руанда	100	100	75	100	20	75	100	75	80,63
Румъния	100	100	100	100	100	100	100	25	90,63
Руска Федерация	100	50	25	80	80	75	100	75	73,13
Самоа	75	50	75	100	40	75	100	75	73,75
Сан Марино	100	50	75	60	60	75	100	100	77,50
Сао Томе и Принсипи	100	100	0	100	40	75	100	100	76,88
Саудитска Арабия	0	25	0	20	20	75	40	25	25,63
Северна Македония	100	100	50	100	80	100	100	75	88,13
Сейнт Винсент и Гренадини	75	25	50	100	20	75	100	100	68,13
Сейнт Китс и Невис	100	25	50	100	40	75	80	75	68,13
Сейнт Лусия	100	100	100	100	40	75	100	100	89,38
Сейшелски острови	75	50	75	100	80	75	80	75	76,25
Сенегал	75	75	25	60	60	75	40	100	63,75
Сiera Leone	100	25	50	100	0	75	80	75	63,13
Сингапур	100	75	75	100	60	75	100	75	82,50
Сирия, Арабска република	25	25	0	40	20	75	40	50	34,38

Забележка: Посочените тук данни отразяват индекса към 1 юни 2017 г. Данните на всички времеви редове можете да намерите на wbi.worldbank.org

	 СВОБОДА НА ДВИЖЕНИЕ	 ЗАПОЧВАНЕ НА РАБОТА	 ЗАПЛАЩАНЕ	 ВСТЪПВАНЕ В БРАК	 ДЕЦА	 ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО	 УПРАВЛЕНИЕ НА ИМУЩЕСТВО	 ПОЛУЧАВАНЕ НА ПЕНСИЯ	 РЕЗУЛТАТ ЖБЗ 2019
Словакия	100	100	75	100	80	100	100	100	94,38
Словения	100	100	75	100	100	100	100	50	90,63
Соломонови острови	75	25	25	80	0	75	100	75	56,88
Судан	0	0	0	0	20	75	40	100	29,38
Суринам	100	25	75	100	0	50	100	75	65,63
Съединени щати	100	100	75	100	20	100	100	75	83,75
Сърбия	100	100	100	100	100	100	100	75	96,88
Таджикистан	100	50	50	100	80	100	100	75	81,88
Тайван, Китай	100	100	100	100	80	75	100	75	91,25
Тайланд	100	100	50	80	20	75	100	75	75
Танзания	100	100	100	80	60	75	60	100	84,38
Того	100	100	100	60	60	75	80	100	84,38
Тонга	100	25	75	100	0	75	20	75	58,75
Тринидад и Тобаго	75	50	75	100	20	100	100	100	77,50
Тунис	100	50	25	20	60	75	40	100	58,75
Турция	100	100	50	80	80	75	100	50	79,38
Уганда	75	100	100	80	40	75	40	75	73,13
Узбекистан	100	50	50	80	60	75	100	50	70,63
Украйна	100	100	0	100	80	100	100	50	78,75
Унгария	100	75	75	100	100	100	100	100	93,75
Уругвай	100	100	75	80	80	75	100	100	88,75
Фиджи	75	100	50	100	20	75	100	75	74,38
Филипини	75	100	100	60	60	100	80	75	81,25
Финландия	100	100	100	100	80	100	100	100	97,50
Франция	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Хаити	50	50	75	40	20	75	80	75	58,13
Хондурас	100	100	50	80	20	100	100	50	75
Хонконг, САР, Китай	100	100	75	100	40	100	100	75	86,25
Хърватска	100	100	100	100	80	100	100	75	94,38

Забележка: Посочените тук данни отразяват индекса към 1 юни 2017 г. Данните на всички времеви редове можете да намерите на wbi.worldbank.org

	 СВОБОДА НА ДВИЖЕНИЕ	 ЗАПОЧВАНЕ НА РАБОТА	 ЗАПЛАЩАНЕ	 ВСТЪПВАНЕ В БРАК	 ДЕЦА	 ПРЕДПРИЕ- МАЧЕСТВО	 УПРАВЛЕНИЕ НА ИМУЩЕСТВО	 ПОЛУЧАВАНЕ НА ПЕНСИЯ	 РЕЗУЛТАТ ЖБЗ 2019
Централноафри- канска Република	75	75	25	80	40	75	100	100	71,25
Чад	75	75	50	40	80	50	60	100	66,25
Черна гора	100	100	25	100	80	75	100	75	81,88
Чешка Република	100	100	75	100	80	100	100	100	94,38
Чили	100	75	75	60	100	75	60	75	77,50
Швейцария	100	100	100	100	60	75	100	25	82,50
Швеция	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Шри Ланка	100	75	25	100	20	75	80	50	65,63
Южен Судан	100	25	0	80	20	75	40	25	45,63
Южна Африка	100	100	100	100	80	100	100	25	88,13
Ямайка	100	25	50	100	20	75	100	75	68,13
Япония	100	50	50	80	80	75	100	100	79,38

Забележка: Посочените тук данни отразяват индекса към 1 юни 2017 г. Данните на всички времеви редове можете да намерите на wbi.worldbank.org

Проучването на Групата на Световната банка „Жени, бизнес и законодателство“ изследва законите и регулациите, които оказват влияние върху перспективите на жените като предприемачи и служители в 187 икономики. Целта му е да подпомогне чрез предоставяне на информация обществените обсъждания относно начините за премахване на законовите ограничения пред жените и да насърчи търсенето на начини за по-широкото им включване в икономиката.

wbi.worldbank.org